

WESTNISKI

Letnik XXVIII.

Celovec, petek, 22. junij 1973

Štev. 25 (1613)

OBISK BREŽNJEVA V AMERIKI

vzbuja
zanimanje
najširše mednarodne
javnosti

Če voditelja najmočnejših držav lahko sodelujeta, to pomeni, da so se možnosti za svetovni mir povečale. Tako je izjavil ameriški predsednik Richard Nixon, ko je pred Belo hišo v Washingtonu pozdravil svojega gosta iz Sovjetske zveze — glavnega tajnika sovjetske KP Leonida Brežnjev, ko je le-ta prisel na večdnevni uradni obisk v Ameriko. Brežnjev pa mu je odgovoril, da je pripravljen storiti vse, da bi uresničil ta pričakovanja in deloval v korist miroljubne prihodnosti vsega človeštva.

Torej je razumljivo, da ta teden najširša svetovna javnost z velikim zanimanjem in tudi z upanjem gleda na Washington, kjer potekajo ameriško-sovjetski pogovori na najvišji ravni. Vsekakor je prisel Brežnjev na pogovore z Nixonom zato, da bi utrdila ameriško-sovjetske slike in pospešila pogajanja o omejitvi jedrskega oboroževanja. Uvod v ta tako na bilateralni kot tudi na najširši multilateralni ravni izredno pomembni dialog je bil narejen že lani, ko je Nixon obiskal Sovjetsko zvezo. Zato lanskoletno potovanje Nixona v Moskvo in sedanji obisk Brežnjeva v Washingtonu upravičeno veljata za celoto. V vsakdanjem političnem jeziku pa sta dobila oznako: dokončni prehod iz obdobja hladne vojne v obdobje miroljubne koeksistence dveh največjih svetovnih sil.

Med dobrimi obeti za ves svet je na prvem mestu relativno večja varnost vsega sveta, ki je dolgo časa živel v senci številnih nevarnosti, ki jih je bila polna konfrontacija velesil. Te nevarnosti so zdaj znatno manjše, vsaj globalno, čeprav bi bilo verjetno preveč optimistično pričakovati, da so že odpravljene tudi nevarnosti lokalnih spopadov. Drugi obet tega potovanja je nova kvaliteta v odnosih med velesilama. To že ni več samo navadna koeksistenca, ki pomeni, da se partnerja prenašata, ker pač ne moreta uničiti nasprotnika; to je že aktivna koeksistenca, ki pomeni, da partnerja sodelujeta in se povezujejo s številnimi nitmi in tako celo gradita sistem medsebojne odvisnosti. Za zdaj je ta odvisnost že vidna v mednarodnih odnosih, manj pa v notranjem razvoju. Toda že delna uresničitev načrtovanih in zaželenih oblik gospodarskega in drugega sodelovanja bo teoretično možnost spremenila v stvarnost. Ravno v tem pogledu pa naj bi sedanji obisk pomenil precejšen korak naprej.

Vse to pa razumljivo za obe strani pomeni pokop toliko časa veljavne dogme o svetu, ki je ostro in brezkompromisno razdeljen na dve polovici, od katerih ima ena vse najslabše in druga vse najboljše — odvisno pač od tega, s katere strani ločnice človek gleda. Trenutno je to seveda še perspektiva, ki je še zelo oddaljena — zdaj morda še ne priznava in ne začenja; cilj na potovanju, ki se komaj začenja; to da kot je logika nujnosti sožitja pripeljala do sodelovanja, tako bo logika sodelovanja prej ali slej pripeljala do mnogih medsebojnih prepletanj.

V tem smislu je treba razumeti izjavo Brežnjeva, ko je na Nixonov pozdrav odgovoril: "Izid najinega prvega srečanja je pomenil

dober in zanesljiv temelj za miroljubne slike med našima državama.

Uspešna matura na slovenski gimnaziji

V ponedeljek 18. junija se je na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu končala 11. matura, odkar deluje ta šola.

K ustmeni maturi je bilo pripuščenih iz 8. a razreda 26 ter iz 8. b razreda 23 deklet in fantov. V 8. a razredu je izpite opravilo z uspehom 26, torej vsi, v 8. b razredu pa 22 dijakov in dijakin. Maturitetni komisiji je predsedoval strokovni nadzornik dr. Valentin Inzko.

Doslej je na slovenski gimnaziji v Celovcu skupno že 328 deklet in fantov položilo zrelostni izpit.

Maturantkam in maturantom iskreno čestitamo in želimo mnogo sreče in uspeha v nadaljnjem življenju. Obširneje bomo poročali prihodnjik.

Vendar sva že tedaj izrazila prepričanje, da bo treba na tem temelju še naprej graditi." In tudi Nixon govoril ni brez posebnega namena dejal, da je ameriško ljudstvo z velikim zanimanjem sprejelo nedavno izjavo Brežnjeva, da je danes morda naš planet bližje trajnemu miru, kot je bil kdajkoli prej. Obe strani se namreč zavedata, da sta lani nastopili težavno pot, na kateri bo treba odstraniti in premagati še marsikatero oviro. Prav tako pa tudi vesta, da napredek, ki so ga prinesli lanskoletni ameriško-sovjetski pogovori v Moskvi in ga pomenijo sedanji pogovori v Washingtonu, pomenijo preobrat v moderni zgodovini, ki nalaga obema velesilama težko odgovornost, da napravita res vse, kar je v njuni moči, da bi upravičili upe narodov obeh držav in sploh pričakovanja vsega človeštva.

Obisk Brežnjeva v Ameriki bo trajal do nedelje, na povratku domov pa se bo sovjetski državnik ustavil še v Franciji, kamor ga je povabil predsednik francoske republike Georges Pompidou. O pogovorih v Parizu politični opazovalci menijo, da bo Brežnjev predvsem dal zagotovilo, da Sovjetska zveza na račun razvijajočih se odnosov z Ameriko nikakor ne namerava zapostaviti svoje evropske prijatelje.

Vsi narodi Jugoslavije

PODPIRAJO BOJ KOROŠKIH SLOVENCEV

V nadaljnjem izvajanju sklepa obeh osrednjih slovenskih organizacij, da narodom in narodnostim Jugoslavije neposredno tolmačita položaj in problematiko slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, je delegacija koroških Slovencev ta teden na obisku v Jugoslaviji. Večlansko delegacijo vodi predsednik Nadzornega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem Karel Prusnik-Gašper in osrednji tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev dipl. jur. Filip Warasch.

Medtem ko so predstavniki koroških Slovencev doslej obiskali jugoslovansko zvezno vlado ter republiko Srbijo, Slovenijo in Hrvaško, velja sedanji obisk republikama Makedonija in Črna gora ter avtonomni pokrajini Kosovo. Delegacija je predstavnik izvršnih svetov in SZDL seznanila s trenutnim položajem in perečimi problemi koroških Slovencev. Zahvalila se je za razumevanje in podporo, ki so jo narodi in narodnosti Jugoslavije že doslej nudili pri zaščiti in uresničevanju osnovnih pravic slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Posebej pa je delegacija zaprosila za pomoč pri izgradnji slovenskega kulturnega doma v Celovcu.

Predstavniki obeh republik in avtonomne pokrajine so delegaciji koroških Slovencev zagotovili, da bodo narodi in narodnosti Jugoslavije tudi v bodoče z zanimanjem in razumevanjem spremljali boj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem za doseg vsehstranske enakopravnosti ter nudili polno podporo njenim upravičenim zahtevam.

Nehrujeva nagrada za Tita

Prejšnji teden je bila na obisku v Jugoslaviji predsednica indijske vlade Indira Gandhi. Njen gostitelj je bil predsednik zveznega izvršnega sveta Džemal Bijedić, sprejel pa jo je tudi predsednik republike Josip Broz Tito.

Tako v pozdravnih govorih in zdravicah kakor pri uradnih pogovorih so stala v ospredju načela

politike neuvrčenosti s posebnim oziranjem na bližnjo četrto konferenco neuvrčenosti, ki bo v Alžiru. Na obeh straneh je bilo poudarjeno zanimanje za trenutni položaj na svetu ter so bili soglasni v tem, da je politika neuvrčenosti vse veljavnejša v mednarodnih odnosih in da dobiva čedalje več pristašev.

Po oceni predsednika Tita je zanimanje za politiko neuvrčenosti danes posebej očitno. Neuvrčenost postaja nujna in zavestna politika vse večjega števila držav. Do sedaj je bil cilj te politike preprečiti konfrontacijo blokov in ta cilj ostaja pomemben še naprej; vendar si morajo danes neuvrčene države prizadevati za nadaljevanje pozitivnega dialoga in sporazumevanja. Zato je pomembna politična mobilizacija majhnih in srednjih držav in k tej mobilizaciji lahko neuvrčene države mnogo prispevajo.

Jugoslovansko-indijski pogovori v Beogradu so bili v središču pozornosti tudi vsega indijskega tiska. Vodilni listi so obširno poročali o "srečanju prijateljstva" in poudarili, da so minili časi, ko je kdo še dvomil o neuvrčanju kot obliki meddržavnega sodelovanja. Čeprav je hladna vojna že skoraj minila — je zapisal ugleden indijski list — se stališče velikih sil do majhnih narodov ni spremenilo. Zato ima politika neuvrčenosti še naprej veliko nalogo, da varuje svetovni mir.

Poleg obširnih poročil o jugoslovansko-indijskih pogovorih samih pa so indijski tisk, radio in televizija posvetili izredno pozornost tudi drugim dogodkom v zvezi z obiskom Indire Gandhi v Beogradu. Tako je bila na vidnih mestih med drugim objavljena tudi vest, da bodo jugoslovanskemu predsedniku Titu podelili tradicionalno "Nehrujevo nagrado za mir in mednarodno razumevanje". To nagrado prejme osebnosti svetovnega ugleda, ki so po indijski oceni največ prispevale k ohranitvi miru in poglobljanju razumevanja med narodi.

Ne moremo verovati v pravičnost države ki krši načelo enakosti pred zakonom

Tako v avstrijski ustavi kot v državni pogodbi (člen 6) je izrecno zagotovljena enakost pred zakonom. To pomeni, da veljavni zakoni ne smejo povzročati — ne po vsebini ne po uporabi — razlikovanja med avstrijskimi državljani. Vsi ne glede na poreklo, spol, jezik, vero itd. so enaki glede pravic in enaki glede dolžnosti.

Vendar so ta deklarativna načela samo lepa teorija, praksa pa je povsem drugačna. Kajti v Avstriji, ki se radi sonči v vlogi pravne države, se vedno spet dogajajo stvari, ki so v očitnem nasprotju z uvodoma poudarjenim ustavno in mednarodnopravno zajamčenim načelom enakosti pred zakonom.

Ne bomo odkrivali teh "nezakonitosti" pravne države; zadostuje, da nanje še in še opozarjamo na ožjem področju — namreč tam, kjer kršenje načela enakosti pred zakonom pomeni diskriminacijo koroških Slovencev.

Prejšnji teden se je pred okrajnim sodiščem v Železni Kapli končala obravnava proti slovenskemu občinskemu odborniku Francu Smrtniku. Obtožen je bil zaradi žaljenja časti, ker je o nekem kapelškem občanu trdil, da je bil le-ta jeseni navzoč pri odstranjevanju dvojezičnih napisov. Smrtnik je bil obsojen na 1000 šilingov ali tri tedne zapore.

To je prvi sodni postopek, ki so ga "sprožili" dogodki lanske jeseni. V teku je še druga zadeva, kjer je obdolžen prav tako koroški Slovenec — živinozdravnik dr. Marko Dumpelnik.

Nikakor ni naš namen, da bi tukaj razpravljali o krivdi ali nedolžnosti enega ali drugega; to je zadeva sodišča, ki je po ustavi dolžno, da nepristransko razsodi. Formalno bo pravici torej zadoščeno in Avstrija bo spet enkrat "dokazala", da je pravna država. Toda ista Avstrija ravno s tem tudi izpričuje, da v tej državi vlada dvostrana pravica: zakonov in predpisov se pristojne oblasti hitro in v polni meri zavedajo tedaj, ko je pred sodišče mogoče postaviti koroškega Slovence; povsem pa izgubijo posluš za pravičnost in zakonitost takrat, kadar bi bilo treba klicati na odgovornost nemške šoviniste in njihove somišljenike oz. pomagače.

Za strokovnjaka bi bila hvaležna naloga, če bi z znanstveno temeljitostjo ugotovil, koliko zakonskih predpisov je bilo kolikokrat kršenih samo med lanskoletnimi akcijami proti dvojezičnim napisom. Prepričani smo, da bi ugotovljeno število prekrškov pognalo rdečico slabe vesti celo v obraze najbolj hladnokrvnih organov pravosodnih in varnostnih oblasti. Kajti dejstvo je, da kljub "množičnosti" lanskim akcij, kljub temu, da so se odvijale pred očmi uniformiranih stražarjev in kljub konkretnim prijavi posameznih udeležencev do danes niti eden izmed vseh teh atentatorjev na pravni red ni bil kaznovan!

Kako naj še imamo zaupanje v pravno ureditev države, v kateri ostanejo nekažnovani vsi tisti:

- ki pred očmi varnostnih organov odstranjujejo in uničujejo uradne krajevne napise, predsednika zvezne vlade pa psujejo z "židovsko svinjo" in deželnega glavarja obmetavajo s paradižniki;

- ki s kaznivimi akcijami onemogočajo izvajanje zakonov in določil mednarodne pogodbe, ki je temelj državne svobode in neodvisnosti;

- ki skrunijo spomenike protifašističnih borcev — zaveznikov vojakov, katerih grobišča je Avstrija po državni pogodbi obvezana varovati in vzdrževati;

- ki z nacionalističnim bujskanjem zastrupljajo politično ozračje, grozijo z genocidom ter z dejanskimi napadi ogrožajo varnost življenja in imetja sodržavljancev.

Vse to in še marsikaj drugega, kar je v očitnem nasprotju z zakoni in predpisi, se je dogajalo lani jeseni na Koroškem. Toda niso bili klicani na odgovornost tisti, ki so s sejanjem narodnostne mržnje načrtno pripravljali ozračje za te protizakonite akcije, kakor ni bil kaznovan niti eden izmed storilcev.

To je očitno kršenje načela enakosti pred zakonom, kakor ga predpisujeta avstrijska ustava in državna pogodba. Avstrija s tem izpodkopava temelje svoje ustavnosti, krši pa tudi mednarodno pogodbo in spravlja v dvom svojo pogodbeno verodostojnost.

Preštevane - ne!

Vlada kanclerja Kreiskega je potemtakem v celoti sprejela osnovne zahteve koroških nacionalistov, da je treba slovensko manjšino v južni Koroški „še le ugotoviti“. Kancler je sicer sporočil, da bodo ta popis opravili tajno, po vsej verjetnosti z upoštevanjem malce širšega vprašalnika, po katerem bi bilo mogoče potem sklepati na nacionalno pripadnost, vendar se hkrati zaveda, da je tako ravnanje v nasprotju z mednarodnim pravom.

Ugotavljamo, da so na kongresu socialistične stranke za Koroško praktično šli molče mimo manjšinskega problema, če izvajamo uvodne besede deželnega glavarja Sime kot predsednika stranke in nekaj njegovih odkritih ugotovitev in priznanj. To je vsekakor čudno, če pomislimo, da so prav njemu očitali kot osnovni greh — napačno politiko v manjšinskem problemu...

Kancler Kreisky najbrž še ni mogel najti rešitve v tako imenovani „manjšinski komisiji“, ker mnenja izvedencev niso bila enotna. Potemtakem je „odločil“ samo politični dejavnik. Opozicija (ljudska in svobodnjaška stranka) si je edina v zahtevah po ugotovitvi manjšine, socialisti pa so po porazu na občinskih volitvah napovedali spremembo. In ta je sedaj prišla, kot kaže, v obliki enotnega stališča vseh treh največjih strank — o obveznem preštetu manjšine.

Kaže, da avstrijsko vlado kot predstavnicu republike Avstrije prav malo zanima državna pogodba, ki takih „demokracijskih prijemov“ ne predvideva in ki dobro ve, kje je treba izvajati določila 7. člena. To pomeni, da bo treba spet jasno povedati, da Jugoslavija in seveda tudi manjšina nista dolžni priznati nobenega sklepa ali odločitve Avstrije, ki bi bila v nasprotju z določili državne pogodbe. Zato je treba odločno odkloniti vsako doseganje ljudske štetje kot podlago za „preštevane“, pa seveda tudi predloženo najnovejšo, tajno. In prav bi bilo, če bi vlado na Dunaju opozorili, da je sedmi člen — pa naj zveni to še tako grobo — v bistvu zavezujoči diktat Avstriji, ne glede na to, kaj o tem sodijo velikomestni krogi na Koroškem ali nemška večina, ne pa dobra volja avstrijskega ljudstva!

Tako je namreč z izpolnjevanjem državnih pogodb, ki jih je kaka država podpisala in šele zato — dobila neodvisnost. Zavezniki so že vedeli, zakaj so ravnali tako. Brez dvoma ne brez razloga...

Srečko Panič
(Večer, Maribor, 8. 6. 1973)

Polstoletni dolg Avstrije

Da Avstrija obljub, ki jih je dala koroškim Slovincem leta 1920, vse do danes ni izpolnila, je danes splošno znano in to priznajo tudi vodilni predstavniki Koroške in Avstrije.

Toda Avstrija ima tudi še drug dolg, ki ga prav tako že pol stoletja ni izpolnila. Gre po eni strani za konvencijo, ki sta jo Avstrija in Jugoslavija sklenili leta 1923 in po kateri je Avstrija dolžna vrniti Jugoslaviji arhivsko gradivo in druge predmete. Po drugi strani pa Avstrija tudi še ni vrnila kulturnih in umetniških vrednot, ki so bile med nemško okupacijo zaplenjene na jugoslovanskem ozemlju ter so ostale v Avstriji.

Jugoslavija je povračilo vsega tega gradiva že ponovno zahtevala ter je bilo o teh vprašanjih govora tudi pri številnih obiskih jugoslovanskih državljanov v Avstriji oziroma avstrijskih predstavnikov v Jugoslaviji. Vendar pa vsa ta prizadevanja doslej niso rodila uspeha — Avstrija vse do danes ni bila pripravljena, da bi izpolnila svoj polstoletni dolg.

Na ta dolg so Avstrijo zdaj spomnili tudi makedonski arhivski delavci, ki so podprli tozadevno zahtevo slovenskih kolegov iz Slovenije. Zadnji čas je, da Avstrija izpolni določila konvencije, ki jih je podpisala pred 50 leti, je poudaril predsednik društva arhivskih delavcev Makedonije Nedjat Jašar.

Tudi ta polstoletni dolg meče senco na pogodbeno verodostojnost Avstrije, kakor spravlja neizpolnjevanje manjšinskih določil državne pogodbe Avstrijo ob ugled pravne države!

KOMERCIALIZACIJA VERE:

Rentabilnost svetega leta

Vtem ko je papež Pavel VI. s svojo redno nedeljsko pridigo prejšnjo nedeljo otvoril „sveto leto 1973“, je v Rimu prišlo do dveh nasprotnih dogodkov, ki sta kaj značilna za katoličanstvo v tem trenutku.

Okrog dva tisoč pripadnikov gibanja „Gentium Concordia pro Ecclesia Romana Catholica (prosto prevedeno: združimo se vsi okrog rimske katoliške cerkve), ki so prišli iz zahodne Evrope, Afrike in Amerike, se je zbralo pod Berninijevo kolonado. Tu so ostali vso noč, prebedeli pod milim nebom, da bi opozorili Vatikan, naj spoštuje napotila papeža Pija XI., ki je obsojal sleherni poskus modernizacije katoliške cerkve.

Po drugi strani pa je istega dne opat starodavne bazilike sv. Pavla izven zidov, benediktinec Giovanni Battista Franzoni obvestil svoje vernike o ostavki na visoki položaj, ki je enakovreden škofovskemu. Že nekaj let v nemilosti vatikanske kurije, ker se je bil postavil proti ameriški intervenciji v Indokini in še zlasti zahteval „ne samo solidarnost, marveč tudi skupno borbo z delavci“, je v svojih poslovnih besedah spet opozoril, da zemeljske dobrine služijo samo mogočnikom in da se zaradi tega umika v neko siromašno četrt Rima.

Poudarjanje bogastva in moči gre povežati s prireditvijo svetega leta, točneje dveh letja, ki se je za rimsko škofijo začelo z omenjenim papeževim nagovorom, prejšnji teden pa se je tudi v drugih škofijah pričela obsežna dejavnost priprav za leto 1975, ki bo po besedah papeža Pavla VI. „leto duhovne obnove in pomiritev na vseh ravneh“.

Kot pravijo vatikanske informacije, je papež pristal na to dveletje šele po mnogih dvomih in „kolebanjih“, nato pa se je odločil, ker — kakor pravijo — ni hotel pretrgati neke tradicije. S tem, da se je poklonil disciplini, pa se Vatikan tudi ni mogel

ogniti ustanovi, ki se je za katoličanstvo v Evropi z Lutrovim odpadništvom pokazala katastrofalna, pa tudi danes še vznemirja ne samo logiko, marveč tudi vernike. To je ustanova za oprostjanje grehov, ki jo je Pavel VI. sicer znatno spremenil z odstranitvijo skrajne pretiranosti, da bi jo po drugi strani teritorialno razširil, tako da so pooblastila za oprostitev grehov, ki so jih doslej imele štiri zgodovinske bazilike, zdaj v neki meri bila podeljena tudi škofijam. Vendar še danes bazilikam pripada največja moč, kar je tudi razumljivo, ker bi sicer božjepotništvo v Rim izgubilo ves smisel in privlačnost.

Tako se še kar naprej nadaljuje kompromitirana sled jubileja, ki ga je leta 1300 v velikem obsegu uvedel papež Bonifacij VIII., obljubljaljoč vsakemu, ki bi prišel v Rim ter obiskal cerkvi sv. Petra in Pavla, „indulgentiam plenissimam“, ne glede na zbirko njegovih grehov. Pa ne samo obiskovalcu, marveč tudi dušam njegovih najbližjih, ki bi tako iz vic lahko prešli v raj. Božjepotniki pa so darovali svoje denarne prispevke v razmerju z grehi. To je bil tudi razlog, zaradi katerega so jubileji, po prvotnem sklepu papeža Bonifacija, da se sveto leto slavi vsakih sto let, postajali vse pogostejši, čestokrat ne samo iz političnih, temveč tudi drugih zemeljskih potreb posameznih papežev. Že leta 1383 je papež Urban VI. skrajšal rok na 33 let (Kristusova življenjska doba), njegov naslednik pa na sedemnajst let, da bi ta komercialna pobožnost v našem primeru obstala danes — kot pravijo, proti volji papežev in naprednjakov — na četrto stoletje.

Rim se nikoli ni ponašal z kdo ve kakšnim katoličanstvom, je pa trgovinsko mesto, ki zna računati.

(Po Primorskem dnevniku)

POŠIROKEM SVETU

WASHINGTON. — Ameriški senat je izglasoval ukinitve vseh sredstev za financiranje vojaških posegov Amerike v Indokini, vključno bombardiranja v Kambodži. Zakonski predlog sta dala demokratični senator Church in republikanski senator Case. Do glasovanja je prišlo, ko je vodja republikanske manjšine v senatu Scott izjavil, da se ne strinja s politiko Nixonove vlade v Indokini in dejal, da bo nasprotoval kakršnemu koli ameriškemu posegu na azijskem jugovzhodu po 30. juniju. Po novem zakonu ameriška vlada ne bo mogla niti dosedanjih skladov izkoristiti za vojaške akcije proti Severnemu Vietnamu, Južnemu Vietnamu, Laosu in Kambodži brez posebnega dovoljenja kongresa.

BRUSELJ. — Na mednarodni konferenci proti neofašizmu, na kateri so se sestali predstavniki raznih organizacij bivših protifašističnih borcev, so zelo ostro obsodili pojave neofašizma v posameznih deželah. V imenu zveze borcev Jugoslavije je na konferenci govoril pesnik Oskar Davičo. Poudaril je prispevek jugoslovanskih narodov za zmago nad fašizmom in posebej naglasil, da je Jugoslavija zelo zaskrbljena sprčo oživiljanja fašizma, ki si je zmeraj prizadeval razkosavati Jugoslavijo in zasužnjati narode.

NEW YORK. — Na sedežu Združenih narodov so sporočili, da namerava glavni tajnik OZN Kurt Waldheim uradno obiskati Češkoslovaško, Romunijo in Bolgarijo. Do obiskov bo verjetno prišlo že meseca julija.

NOVI SAD. — Pokrajinska kulturno-prosvetna skupnost Vojvodine je predlagala, da bi v Narodni knjižnici v Beogradu priredili „večere narodnosti“. Organizirali naj bi jih za vsako narodnost posebej, in to za madžarsko, slovaško, romunsko in rusinsko. Poleg teh štirih večerov naj bi pripravili tudi večer v organizaciji društva pisateljev Vojvodine. Omenjene kulturne prireditve se bodo predvidoma začele 18. septembra ter bodo trajale tri tedne. Tako bo imela javnost lepo priložnost, da spozna kulturno dejavnost posameznih narodnosti v Vojvodini.

ŽENEVA. — V Ženevi je bila ob koncu prejšnjega tedna svetovna sindikalna konferenca o apartheidu. Na konferenci so se zbrali predstavniki skoraj vseh sindikalnih organizacij na svetu, saj je bilo navzočih več kot 70 delegacij. Po razpravi je konferenca sprejela resolucijo o akciji proti apartheidu. V njej je izražena popolna podpora in solidarnost sindikatov vsega sveta z bojem afriških delavcev proti rasni diskriminaciji, ki predstavlja „zločin proti človeštvu“.

LEDAVA. — V lendavski občini so z raznimi prireditvami počastili občinski praznik. Za uvod v praznovanje so odprli asfaltirano cesto Lendava—Centiba, ki jo v bližnji bodočnosti nameravajo podaljšati še do 5 km oddaljenih Pinc. V narodnostno mešani vasi Dolini pa so za lendavski občinski praznik odprli nov dvojezični otroški vrtec, kjer se bo 30 otrok pripravljalo na zahtevni dvojezični pouk v osnovni šoli.

DUNAJ. — Na povabilo zveznega predsednika Jonasa je bival na tridnevnem uradnem obisku v Avstriji predsednik senegalske republike Leopold Sedar Senghor.

BEOGRAD. — V Jugoslaviji je prišlo v zadnjem času spet do vrste pomembnih obiskov. Prejšnji teden je bil na obisku predsednik združene nacionalne fronte in šef Kambodže, princ Norodom Sihanuk, za njim je prispela predsednica indijske vlade Indira Gandhi, ta teden pa biva kot gost predsednika Tita v Jugoslaviji belgijski kralj Baudouin in kraljica Fabiola.

BONN. — Zahodnonemško ustavno sodišče je ponovno zavrnilo predlog bavarske vlade glede začasnega ugovora proti temeljnemu sporazumu med obema nemškimi državama. S tem je bila odstranjena še zadnja ovira za uveljavljanje tega sporazuma, ki je z izmenjavo not začel veljati 20. junija. Hkrati je bila s tem odprta tudi pot obema Nemčijama v Združene narode.

ZAGREB. — Izvršni odbor za gradnjo spominskega doma borcev NOV in mladine Jugoslavije v Kumrovcu je prejšnji teden sklenil, da bodo začeli ta veliki zgodovinski in rekreacijski objekt graditi v začetku avgusta. Po zaslugi množičnega sodelovanja občanov pri tej akciji so doslej zbrali dobrih 65 milijonov dinarjev, kakih 10 milijonov pa je še na raznih računih. Za gradnjo bodo predvidoma potrebovali 100 milijonov dinarjev.

V Avstriji se dogajajo čudne manipulacije — z zakoni. Še huje, z mednarodnopravnimi dokumenti, ki so podlaga države.

Kako naj bi sicer razložili izjavo zveznega kanclerja Kreiskega in voditelja vladajoče socialistične stranke, ki si je med drugim zadala za nalogo tudi razrešitev problemov slovenske skupnosti na Koroškem, da „bo še letos na Koroškem izvedeno ljudsko štetje z namenom, da razjasni številčno stanje slovenske manjšine“?

Posebno pomembno je pojasnilo — čemu pred rokom uradnega štetja, kajti zadnje je bilo šele leta 1971: ker „po mednarodnem pravu ugotavljanje manjšine ni dovoljeno“. Ni dovoljeno!

Pogosto opozarjamo na avstrijsko državno pogodbo, na njeno varstveno določila o manjšinah. Vendar bi danes na tem mestu najprej radi opozorili na določila prvega in drugega odstavka šestega člena tega dokumenta, ki zagotavlja osnovne svoboščine slehernemu državljanu Avstrije.

V drugem odstavku izrecno piše: „Avstrija se zavezuje, da v

Avstriji veljavni zakoni ne po vsebini ne po uporabi ne bodo delali razločkov in ne bodo imeli za posledico razlikovanje med osebami avstrijskega državljanstva na podlagi njihovega porekla, spola, jezika ali vere, ali glede na njihovo osebnost, premoženje, poslovne, poklicne ali finančne interese, njihove politične ali držav-

bodo izvajali, kakor se jim bo pač v danem trenutku zdelo, ali pa samo za nekatere.

Sleberna svojevoljna razlaga smisla teh docela jasnih določil je torej zlobotna. V danem primeru, ob nenadnem, ostrmem ovinku mimo sprejetih obveznosti k preštevavanju Slovencev na Koroškem je kršitev več kot očitna. Varstvena

Nedopustna manipulacija

ljanske pravice ali na katerem koli drugem področju“.

Snovalci državne pogodbe, „štirje veliki“, njihovi zavezniki in sopolisniki državne pogodbe tega osnovnega določila in iz njega izhajajočih posebnih klavzul za varstvo slovenske in hrvatske manjšine v petih odstavkih sedmega člena niso zapisali zgolj zaradi lepote besedila, temveč zato, da se ne bi ponavljali grehi iz dobro znane preteklosti.

Toda določila državne pogodbe niso bila sprejeta za to, da jih v Avstriji ne bodo izvajali ali da jih

določila o manjšinah v Avstriji tudi niso bila zapisana in podpisana zato, da bi jih osemnajst let odlagali in nazadnje izničili.

Sedmi člen ni bil prejet za posameznike, ki bi jih zdaj radi poiskali ali po možnosti sploh ne našli, temveč za manjšino kot celoto. Gre za kolektivno varstvo manjšine in k temu načelu so se vsaj doslej priznavali tudi avstrijski strokovnjaki za ta vprašanja.

Doživljamo pa dobesedno nasprotje vsega, kar je bilo sprejeto in obljubljeno: celovita izvedba varstvenih določil državne pogod-

be. Kajti, če komaj tri tedne pred napovedanimi pogovori s kvalificiranim zastopstvom koroških Slovencev (vabila so že razposlana) voditelj vlade in vladajoče stranke postavi na glavo eno od bistvenih načel, da namreč kakršnokoli ugotavljanje manjšine na Koroškem ni mogoče in ne pride v poštev, potem ne moremo verjeti, da ravna v dobri veri.

Kar zadeva matično deželo, Slovenijo in Jugoslavijo — še zmeraj velja tisto, kar je 15. maja povedal na Poljani, kjer so bili prav tisti dan leta 1945 zadnji boji naše vojske z nacisti, Zdravko Krivina: „Ne bomo dopustili, da bi določene sile v Avstriji na plečih slovenske manjšine vodile boj za glasove in pri tem zlorabljale zahteve slovenske narodnostne skupnosti in naše države za uresničitev meddržavne pogodbe. Ne bomo dopustili, da bi bila naša manjšina objekt političnih manipulacij. Iste sile, ki ogrožajo slovensko manjšino, ogrožajo tudi demokratični red v Avstriji.“

Jaka Štular
(Delo, Ljubljana, 8. 6. 1973)

Vprašanja koroških Slovencev

na IX. seminarju slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani

Filozofska fakulteta ljubljanske univerze — oddelek za slovanske jezike in književnosti bo letos priredil že deveti seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Tovrstne prireditve so si pridobile splošen ugled ter pritegnejo vsako leto veliko število domačih in tujih obiskovalcev — priznanih strokovnjakov, pa tudi študentov.

Letošnji IX. seminar bo v času od 2. do 14. julija. Poleg fakultativnega tečaja iz zgodovine slovenskega jezika (dnevno od 8. do 9. ure) ter lektorata iz slovenskega knjižnega jezika (dnevno od 9. do 11. ure) obsega seminar še bogat in pester spored predavanj (dnevno od 11. do 13. ure), katerih težišče bo tokrat na vprašanjih koroških Slovencev.

O slovenskih koroških narečjih v Avstriji bo predaval univ. prof. dr. Tine Logar. Predavanje univ. prof. dr. Boga Grafenauerja bo posvečeno teritorialnemu in kolonizacijskemu razvoju od Karantanije do elnično razdeljene Koroške. Univ. prof. dr. Fran Zwitter bo orisal zgodovino koroških Slovencev od sred. 19. stoletja do druge svetovne vojne. Univ. prof. dr. Janko Pleterški bo govoril o položaju slovenskega avstrijskega Koroškem po drugi svetovni vojni. Univ. doc. dr. Martina Orožen bo v svojem predavanju obdelala leksikalni doprinos Koroške k slovenskemu knjižnemu jeziku v 18. in 19. stoletju. Univ. asist. dr. Janez Höfler bo —

kakor že na zadnjih Koroških kulturnih dneh v Celovcu — predstavil gotosko slensko slikarstvo na Koroškem. O vprašanju kontinuitete v starejšem slovenskem slovstvu na Koroškem bo predaval univ. asist. Jože Koruza. S sodobnimi socialno-geografskimi problemi Slovencev na Koroškem se bo bavil univ. prof. dr. Vladimir Klemenčič. Univ. lekt. dr. Erik Prunč bo prispeval predavanje o ustni in pisni tradiciji v slovenskem slovstvu na Koroškem. Koroško ljudsko pesem kot sestavni del vseslovenske bo prikazala dr. Zmaga Kumer. Univ. doc. dr. Breda Pogorelec bo opozorila na delež Koroške pri procesu ustaljevanja slovenskega knjižnega jezika v 19. stoletju. Novejše slovensko slovstvo na Koroškem bo predstavil

univ. doc. dr. Matjaž Kmecl. Univ. prof. dr. Vilko Novak pa bo obrazložil slovenski značaj ljudske kulture na Koroškem.

Medtem ko bo prvi teden seminarja v celoti posvečen problematiki koroških Slovencev, bodo v drugem tednu sledila še predavanja s širšega področja slavistike in književnosti. Tako bo višji pred. Franc Jakopin govoril k vprašanju substantivizacije pridevniških besed v slovanskih jezikih; univ. prof. dr. France Bezljaj bo predaval o besedni družini v slovanskih jezikih; univ. prof. dr. Boris Paternu bo obravnaval problem romantike v slovenski poeziji; univ. asist. mag. Juraj Martinovič bo prikazal Ketteja ob Prešernu in Jenku; univ. prof. dr. Jože Toporišič bo obrazložil stilno izdiferenciranost slovničnih sredstev slovenskega knjižnega jezika; o funkciji groteske v Prežihovi prozi bo predaval univ. prof. dr. Franc Zdravce; o Antigonu Dominika Smoleta bo govoril prof. dr. Mirko Zupančič; univ. asist. dr. Helga Glušič-Krisper pa je pripravila predavanje o folklori v pripovedništvu Cirila Kosmača.

TEDEN SREČANJA V CELOVCU

S predstavo „Pygmaliona“ G. B. Shawa v izvedbi švicarskega gledališča iz Basla bo v nedeljo zvečer v celovškem gledališču otvorjen letošnji teden srečanja, ki ga — kakor v zadnjih letih — skupaj prireja mestna občina in celovski radio.

Ob udeležbi številnih strokovnjakov iz raznih dežel bo v ponedeljek in torek izveden literarni simpozij pod geslom „Gledališče med tradicijo in utopijo“, nato pa bo sledil prav tako mednarodni dvodnevni skladateljski simpozij, ki bo tokrat potekal pod geslom „Glasbeno gledališče — gledališka glasba“. Teden srečanja se bo spet zaključil s tradicionalnim folklornim festivalom, ki bo v četrtek obsegal ljudski večer „Beseda, pesem in ples iz Koroške“, v petek pa najprej veliko revijo pevskih in folklornih skupin iz Avstrije, Italije in Jugoslavije, nato pa nastop sedmograške skupine iz Romunije.

Folklorni festival bo letos predstavil kulturo in folkloro narodnostnih skupnosti: iz Južne Tirolske bo prišla folklorna skupina Kaltern, italijansko narodnostno skupnost bo zastopala folklorna skupina italijanskega kulturnega krožka iz Galižane (Gallesano), gradiščanski Hrvati bodo sodelovali s folklornim ansamblom „Kolo Slavuj“ iz Velika Borištofa, pesem in ples koroških Slovencev pa bosta predstavila pevski zbor in folklorna skupina Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ iz Železne Kaple.

PODVIG SLOVENSKEGA ZALOŽNIŠTVA:

Izšel je prvi leksikon

Cankarjeva založba v Ljubljani je pred dnevi predstavila javnosti in poslala na trg svoj leksikon, ki predstavlja prvo knjigo te vrste, ki je bila natisnjena na Slovenskem.

To pomeni, da gre pri tem nedvomno za pomemben kulturni dogodek.

Osnovno gradivo za ta „priročnik splošnega znanja“ je založba vsled pomanjkanja lastne leksikografske tradicije morala iskati drugod, in sicer pri svetovno znani nemški založbi Brockhaus, pri kateri se je odločila za tako imenovani ljudski leksikon. Vendar pa sestavljalci slovenske izdaje niso enostavno prevedli nemške predloge, marveč so jo v najširšem smislu poslovenili, to pomeni, da so jo temeljito priredili in dopolnili z izvirnim gradivom. To obsežno in odgovorno delo je opravil 20-članski uredniški odbor, ki je zbral okrog sebe 120 strokovnih sodelavcev.

Leksikon Cankarjeve založbe obsega 1080 strani ter vsebuje 52.000 gesel. Od tega jih je glede na nemško predlogo tretjina prirejenih in predelanih, to se pravi prirojenih za slovenske razmere in potrebe. Predvsem so uredniki gradivo „očistili“ specifične stvarine, kot jo narekuje nemški kulturni krog, zato pa uvrstili v knjigo 10.000 izvirnih gesel, ki zadevajo predvsem Slovenijo in Jugoslavijo, pa tudi druge socialistične dežele ter tako imenovani „tretji svet“.

Besedilo slovenskega leksikona dopolnjuje 4000 črno-belih ilustracij in 72 strani barvnih prilog. Knjiga je izšla v nakladi 40.000 izvodov, od katerih pa jih je bilo 25.000 naročenih že v subskripciji. Pri nas bo cena leksikona okoli 500 šilingov.

Dr. Franci Zwitter

Mednarodni jazz

v ljubljanskih Križankah

Včeraj se je v letnem gledališču Križanke v Ljubljani začel letošnji 14. mednarodni festival jazza „Ljubljana 73“. Trajal bo do nedelje ter obsega v celoti štiri večerne koncerte, pri katerih sodeluje po štiri skupine, torej skupno 16 priznanih ansamblorov iz šestnajstih držav s treh kontinentov.

Tradicionalna mednarodna manifestacija jazza v Ljubljani tudi letos zajema vrhunske evropske, ameriške in japonske izvajalce te zvrsti glasbene umetnosti, ki zadnje čase prodira med vse širši krog poslušalcev. Ljubljanski jazz-festival si je pridobil v svetovni sloves izredno kvalitetne prireditve ter predstavlja vsako leto zares pisan pregled vsega, kar nastaja na področju jazz po vsem svetu.

Organizacijski odbor je pripravil privlačen spored, ki sega od tradicionalnega dixielanda preko violinskega stila do rock-jazza ter najsodobnejših avantgardnih smeri v tej glasbi. Med sodelujočimi na letošnjem festivalu so ansamblji in posamezniki iz Češke, Slovaške, Norveške, Finske, Danske, Velike Britanije, Poljske, Islandije, Madžarske, Nemčije, Italije, Amerike, Japonske, Paname in Jugoslavije.

Začetek koncertov je vsak dan ob 20. uri v letnem gledališču Križanke. Vstopnina znaša 20 do 40 dinarjev na osebo.

Zvestoba narodu in jeziku

(Negovljene poslovilne besede)

Kadar ugasne dragoceno človeško življenje, nas slovo vedno prevzame z bridko žalostjo. Posebno pa nas zaboli, kadar se poslavljamo od človeka, ki je bil vselej tesno povezan z vsemi problemi in utripi naše koroške slovenske stvarnosti.

In tak je bil naš pokojni Maksi Kakl!

Kdor se ga ne spominja, ko je v svojih zdravih letih na naših prireditvah širom naše zemlje, do zadnjega pa na prireditvah v svoji domači okolici v vsej veličini stopil pred nas in nas navduševal za lepoto našega materinega jezika in za kulturne vrednote našega slovenskega naroda, ki ga je gledal in videl v vse večji širini v velikem slovanskem svetu. Kdo ni bral njegovih navduševalnih člankov in spisov v Slovenskem vestniku. Vse to je delal, ker je bil v vsem svojem bistvu zvest rodu, iz katerega je izšel, in ga je ljubil iz dna svoje duše. To zvestobo in ljubezen do naroda ni le poudarjal z besedami, marveč dokazoval tudi z dejanji — kot neumoren aktivist in organizator v povojnih letih, kot predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Svoboda“ v Logi vasi in dolga leta kot slovenski občinski mandatar v domači občini.

Pri vsem tem pa je kot napreden človek poudarjal tudi potrebo povezave vseh delovnih ljudi, saj se je sam čestokrat imenoval proletarca v pravem, resničnem smislu besede.

In kot tak je bil v pravem pomenu besede dober človek, ki je bil vedno in povsod na mestu, kadar je šlo za obravnavo in reševanje gmotnih in različnih drugih skrbi našega delovnega človeka. Pomagal je vsakemu, ki se je nanj obrnil za pomoč; pomagal je predvsem

socialno šibkim s svojim strokovnim znanjem in vedno tudi v dejanju. V tem smislu je delal neumorno, zavzeto; razsijal je dobroto in se razdal vsega, ves je gorel za svoje ljubljeno ljudstvo!

To tudi zadnja leta, ko je neozdravljiva bolezen že krvavo orala in pustošila po njem, saj je še zadnje tedne pred svojo smrtjo kot entuziast zbiral podatke o Prežihovem poznanstvu v teh krajih in se še pri zadnjih občinskih volitvah zavzemal za zagotovitev pravic našega človeka.

V svojem spisu „Tam kjer teče bistra Drava“ je Prežihov Voranc zapel tudi slavošpev Guram, v katerih sencah so skrite Skofiče, Hodiše, St. Ilj, Loga vas, Bilčovs in druge vasi in ki so tako neznatne, da nikakor ne dajo slutiti, da za njimi leži biser koroške dežele — Vrbsko jezero. Vetr, ki pihlja od Gur, nam zvoni „Gure so domovina koroške pesmi...“. In potem toži Prežihov Voranc, da se je v mladosti še slovenski pevec prodal Nemcem za slavo in denar, ker „ni znal trpeti, kakor je trpel narod, ki ga je dal“.

O našem Maksiju Kaklu, sinu teh Gur, to ne velja: on je znal trpeti. In ko se odkritih glav od njega poslavljamo, se zavedamo, da bomo z njim pokopali ne le zaslužnega borca in aktivista, ampak predvsem človeka, ki je iz srca ljubil svoje ljudstvo in ki je želel ohraniti podedovane vrednote materinega jezika in slovenske kulture, prav posebno pa domačo zemljo še nadaljnjim slovenskim rodovom. Za to njegovo ljubezen in zvestobo se mu zabvaljujemo in zagotavljamo, da nam bo ostal spomin nanj vedno živ!

Dr. Franci Zwitter

STONE SVETINA

UKANA

DRUGA KNJIGA

On ji je bil izmed vseh najbolj pri srcu in tudi največ je pričakovala od njega. Z branjem pravljic mu je vcepljala željo po pomembnosti. On naj bi bil tisti, ki bi rešil vse družinske poraze in zlome in se povzpela nad vse. Najbolj nesrečna sta bila, ko je sredi prve svetovne vojne propadla očetova pekarna in so jo prodali vojski. Preselili so se v njeno rodno mesto, in tako ga je mati morala vzeti z gimnazije. Vsa družina je bila nesrečna, ko se je šel učiti za električarja. To mu ni bilo zdaj prav nič mar. Ni vseeno, če si pilot — lovec ali bombardier — ali šef štaba za uničevanje osvobodilnih gibanj! Če si heroj ali tiran... Njegovo ime se bo tudi sedaj, ko leži bolan in nemočen pojavljalo pod letaki z imeni na smrtno obsojenih. To je klavirno, tega se ni moč izogniti... Velik narod nikoli ne bo razumel majhnega, kot si ta vrana ne razume lačne. Kdo izmed teh ljudi ga ne bi z veseljem pobil s krepelcem, če bi ga mogel?

Poslušal je zvoke ameriških letal, zračnih piratov, kot jih je imenoval, in zavijanje alarmnih siren. Kot črv v plodu ga je glodal kes, da ni v letalu, da se ne bije z njimi. Zavaljo matere ni maral tvegati, ko se je moral odločiti. Ko je bil začel pri SS, je šlo samo od sebe, kot bi se s sankami spustil navzdol po strmih hribu. Kjer je bolj umazano in grobo in kjer je treba pozabljati nase, tam človek hitreje napreduje. Čim večji vijak si v tej moderni družbi, tem več ti spregledajo. Važno je, da si krut, dosleden in da nisi

obremenjen z moralnimi predsodki. Če je treba, moraš biti tudi slep in pozabljati nase. Vse oprostijo. Tudi pomanjkanje znanja, izkušnje in izobrazbe. Tudi za leta jim ni mar. Ne ozirajo se na zrelost in osebno poštenost. Važno je, da slepo slediš, čeprav greš proti slepemu cilju.

Teh misli se je ustrašil in begotno pogledal po sobi. Ker ni bilo nikogar, ki bi ga ogrožal, je razmišljal naprej.

Mnogo bolje bi se počutil, če bi služil Göringu kot major. Do svojega šefa, faliranega agronoma, res ni čutil posebnega spoštovanja, kaj šele ljubezni, čeprav se mu je pasje podrejal. Že po zunanosti mu ni bil všeč: glede na službena priporočila, da v policiji zaposlujejo samo prikupne ljudi in ne kretenov, je bil ta tip največja izjema.

Tako kritičnega presojanja se je gotovo nalezal od Wolfa: ta je kljub vsem svojim napakam nedvomno imeniten človek. Ključeva njegova vrednota — znak poštenja in inteligence — pa je v tem, da pošilja o njem čudovita poročila, čeprav si nekateri žele, da bi bila drugačna.

Iz razmišljanja so ga zmotili odsekani koraki na hodniku. Takoj zatem je nekdo obzirno potrkal na vrata.

„Naprej,“ je revsnil general. Zaskrbelo ga je, da mu morda prinašajo kakšne slabe vesti, kajli korak je bil vojaški.

Vrata so se odprla. Pred njim je stal major Wolf. Kot po navadi ga je razveselil z brezhlebnim pozdravom.

General se je zastrmel vanj.

„Pravkar sem razmišljal o vas, Helmut.“

„Vi o volku, volk pred vrati, gospod general,“ se je zarežal Wolf, odložil kapo in rokavice in nadaljeval: „Mnogo boljše je vaš videz, gospod general. Upam, da se vam zdravje vrača. Govoril sem z zdravniki. Pravijo, da ste prebrodili krizo.“

„Hvala vam, Helmut. Vi vedno ohrabrite človeka, celo takrat, kadar ste sami na psu. Povem vam, da se počutim

bedno. Ali se vam ne zdi, da je nekaj najbolj tragičnega general ali filmska lepotica na kahli? Res sem žalosten samega sebe...“

Wolf se je sproščeno zasmejal:

„Takle humor, gospod general, je najboljši znak vračajočega se zdravlja. Mimogrede se boste pozdravili. Prešlo bo ko moraste sanje. Tudi jaz sem bil že hudo bolan. Vse to spada k normalnemu razvoju človekovega značaja. Saj kdor je vedno zdrav, ne razume bolnikov! Danes pa je ves svet bolnik, potreben kirurga in internista.“

Tudi general se je skušal nasmehniti, pa se je kmalu zresnil. Vročično ga je prebadal z globoko vdrtimi očmi in opazil, da je nekam spremenjen.

„Kaj vam je, Helmut? Bledi ste in čisto drugačni...“

„Nič čudnega, gospod general. Samo za las je manj kalo, da me niso ubili. Nisem si še dodobra opomogel. Prihajam s posvetovanjem, pa vam odkrito povem, da prav nič ne vem, za kaj je šlo. Von Graff, njegov pomočnik in šofer so mrtvi. Njegov sežgani obraz mi je kar naprej pred očmi. Če pomislim, da bi namesto njega moral poginiti jaz...“

„Prav nič vas ne razumem, Helmut,“ je rekel general in s koščeni rokami potegnil k sebi rjuho. „Kdaj in kaj se je zgodilo?“

„Namenjeni smo bili na posvetovanje v zvezi z ukrepi, o katerih sva govorila. Navadno se vozim v prvem avtomobilu. Odpeljali smo se že, ko sem se spomnil, da sem pozabil poročilo za vas, in se dal zapeljati nazaj. Zamudil sem se samo petnajst minut. Oni so vozili naprej in padli v past. Nič jim nismo mogli pomagati, samo zadnjo čast smo jim lahko izkazali. Kakšno pošastno naključje, gospod general.“

„To ni nobeno naključje, Helmut,“ ga je brž zavrnil general. „Usoda sama skrbi za svoje varovance. Naj vam

Maksa Kakla ni več

Loga vas. — Pretekli četrtek nas je pretresla žalostna vest, da Maksa Kakla iz Loga pri Logi vasi ni več. Po težki bolezni je v starosti 53 let umrl in zapustil ženo Micko, hčerko Sonjo in sina Fotlija v globoki žalosti. Z družino pa žalujejo sorodniki in številni prijatelji, ki jih je prerana smrt globoko prizadela. V soboto popoldne smo ga ob izredno velikem številu sorodnikov, prijateljev in znancev, med katerimi so bili predstavniki slovenskih organizacij in tudi jugoslovanski generalni konzul Bojan Lubej, pospremili k zadnjemu počitku in mu tako izkazali poslednjo čast in spo-

štovanje, kakršno je pokojnik užival pri vseh, ki smo ga poznali.

Maksa Kakla smo poznali kot človeka polnega idealov za pravičnejše življenje, človeka, ki je bil dober in plemenit ter stalno pripravljen pomagati svojemu ljudstvu. Njegova skromnost ga je naredila priljubljenega brez razlike na narodnost in politično opredeljenost. Skratka, bil je vzor značajnega človeka, ki ni nikoli klonil — zvest pripadnik slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Kakl Maks je bil navdušen prosvetaš in predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Svoboda“. Tudi na letošnjem občnem zboru na svečni-

co je bil ponovno izvoljen za predsednika; v letošnji predvolilni borbi za občinske volitve se je še aktivno udeleževal in zavzemal za težnje slovenske narodnostne skupnosti v novi občini Vrba. Tudi v logavaškem občinskem svetu je kot dolgoletni odbornik zastopal interese domačinov.

S smrtjo Maksa Kakla smo izgubili močan slovenski stebler na področju Loge vasi. Njegova izguba nas je vse, ki ljubimo svoj rod, globoko prizadela. Edino kar nas tolaži je dejstvo, da je zapustil prekaljen rod, ki ga razne vihere ne bodo mogle tako naglo uničiti.

Od rajnega Maksa so se ob odprtem grobu s pesmijo poslovili kar trije pevski zbori: domači moški zbor pod vodstvom Stankota Černica, škofiški mešani zbor pod vodstvom Fotlija Pavliča in nemški pevski zbor bolniške blagajne, pri kateri je bil Maks Kakl dolga leta nameščen. Ravno v zvezi z nastopom nemškega zbora pa ne moremo mimo ugotovitve, da je bolniška blagajna vendar javna ustanova za vse Korošce in ne kakšna podružnica Heimattiensta. Zato je velika večina pogrebcev „uniformiranost“ pevcev občutila naravnost kot neokusno izzivanje, zlasti, ker so te obleke vse preveč povezane z nacionalističnimi hujskanji in pogromi proti koroškim Slovincem.

Pokojnega Maksa Kakla bomo ohranili v častnem spominu, žalujemo svojim pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Škofiče

Zadnjo nedeljo zvečer je Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Škofičah v gostilni Kreuzwirt v Podjerberku priredilo pevski koncert, na katerem sta poleg domačega pevskega zbora gostovala tudi pevski zbor „Golobar“ iz Bovca ter instrumentalni trio iz Kranja. Škofiške pevec je vodil pevovodja Fotlej Pavlič iz Hodiš, pevski zbor iz Bovca pa Danilo Durjava. Lepo uspelega koncerta se je poleg velikega števila domačinov in tujih gostov udeležil tudi predsednik SPZ Hanzi Weiss. V prihodnji številki našega lista bomo obširneje poročali o tej dobro uspeli prireditvi pri Kreuzwirtu.

R A Z P I S

Na vabilo Slovenskega zdravniškega društva so letos znova razpisale enomesečno počitniško prakso za slovensko govoreče študente medicine iz zamejstva sledeče ustanove:

Psihiatrična bolnica Begunje na Gorenjskem
Splošna bolnica Celje — Bolniška delavna enota Topoliška
Zdravstveni dom Domžale
Psihiatrična bolnica Idrija
Splošna bolnica Jesenice
Splošna bolnica Koper
Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj
Klinične bolnice - Dermatološka klinika, Ljubljana, Zaloška 2
Klinične bolnice za gerontologijo in geriatrijo, Ljubljana, Riharjeva 24
Klinične bolnice - Ortopedska klinika, Ljubljana, Zaloška 9
Klinična bolnica za otroške bolezni, Ljubljana, Vrazov trg 1
Klinična bolnica za porodništvo in ženske bolezni, Ljubljana, Štajmarjeva 3
Splošna bolnica Maribor
Splošna bolnica Novo mesto
Medicinska fakulteta - Inštitut za mikrobiologijo, Ljubljana
Splošna bolnica Murska Sobota
Splošna bolnišnica dr. Jožeta Potrča Ptuj
Bolnica Ivana Regenta Sežana
Splošna bolnišnica v Slovenjem Gradcu
Splošna bolnišnica Trbovlje.

Imenovane ustanove bodo študentom nudile brezplačno hrano in honorar ter po možnosti priskrbele bivališče. Praksa bo v juliju in avgustu.

Vabimo kandidate, da se dogovorijo naravnost z direktorji imenovanih ustanov. Če bo na kako ustanovo naslovljenih več prošenj, kakor imajo mest, jih bo le-ta odstopila drugi.

Simon Dobernik 75-letnik

Minuli teden je v Mariboru obhajal naš rojak Simon Dobernik svoj 75. rojstni dan.

Rojen je bil pri Aferniku v Srejah pri St. Jakobu v Rožu. Po končani ljudski šoli se je hotel vpisati na celovško učiteljsko, kjer pa kot Slovenec ni bil sprejet; zato se je s pomočjo Ciril-Methodove družbe šolal na mariborskem državnem učiteljskem, kjer je leta 1919 maturiral. Prvo službeno mesto je bilo v domačem kraju v St. Jakobu v Rožu, nato pa v Podgorjah. Po zlomu avstrijske monarhije se je udeleževal pri narodni straži, leta 1920 pa v plebiscitni borbi.

Nesrečni plebiscit je bil kriv, da je moral zapustiti Koroško. V Jugoslaviji je dobil službeno mesto v Svetinjah pri Ormožu in nato v Slovenj Gradcu. Ko je končal dveletno pedagoško šolo v Beogradu, je postal ravnatelj meščanske šole v Lendavi, tik pred izbruhom vojne pa je bil premeščen na meščansko šolo v Mariboru, kjer ga je okupator razrešil službe. Bil je na spisku izseljencev in

se je tega rešil s tem, da je na krajevnem oddelku magistrata dobil nepomembno mesto čuvaja aktov. Po končani vojni je ponovno postal ravnatelj v Mariboru ter profesor na gimnaziji. Svojo službo je vršil vse do leta 1959, ko je stopil v zaslužni pokoj.

Po drugi svetovni vojni, ko je bilo obnovljeno delovanje Kluba koroških Slovencev, se je ves čas aktivno udeleževal v njem. Spočetka je bil več let tajnik, nato član nadzorstva, sedaj je podpredsednik upravnega odbora. Je tudi član uprave Sklada Prežihovega Voranca. Slovenska prosvetna zveza v Celovcu se mu je za kulturno-prosvetne zasluge v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem oddolžila s podelitvijo Drabosnjakovega priznanja.

Simonu Doberniku izrekamo naše iskrene čestitke z željo, da bi še naprej s svojimi dolgoletnimi izkušnjami oplajal naša prizadevanja v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Učenci iz Radovljice obiskali Koroško

Učiteljski zbor in učenci zadnje stopnje osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici so sklenili, da bodo svoj izlet ob zaključku obveznega šolanja napravili na Koroško. Pod vodstvom profesorja Vodopivca ter še nekaterih pedagogov so se 8. junija 1973 odpravili na pot, ki jih je preko Podkorena, Beljaka, Baškega jezera, Rožeka, Vrbe, Otoka, Gospe Svete, Dobrle vasi, Smihela in Pliberka vodila po Koroški. Ogledali so si kulturne in zgodovinske zanimivosti naših krajev.

Med potjo so se ustavili tudi v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, kjer so jih pričakali dijaki slovenske gimnazije z ravnateljem dr. Zablatnikom. Čeprav je obisk bil kratek, so v prisrčnem pogovoru izmenjali marsikatero misel. Mlade goste je onstran meje je seve najbolj zanimala naša narodnostna problematika. Na njihova vprašanja so poleg ravnatelja gimnazije in tajnika SPZ odgovarjali tudi dijaki.

Ob koncu so radovljiški učenci za uredništvo Mladega roda izročili bogato knjižno darilo, ki ga bo le-to razdelilo med mlade bralce tega lista.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

zaupam, da sem mislil na vas. Najine misli so se ujele. Kajne, da ste se spomnili name? To je višja previdnost. Delujejo sile, ki jih še ne razumemo. Telepatija ...

„Tako bo, gospod general. Tragika pa je v tem, da se je von Graff pazil kot malokdo. Odkar sem ga spravil na Jelovico, se ni premaknil iz garnizije. Dokler je bila tu njegova žena, se je držal samo nje, kot da bi vedel, da so mu dnevi štetí.“

„Poglejte, Helmut, kako se narava maščuje nad ljudmi. V žlici vode vas je hotel utopiti. Inšpektorji so mi razložili, kako vas je na željo vašega šefa sistematično pripravljali za zakol. Ne razumem, kaj mu je narekovalo tako grozno sovraštvo.“

„Jaz mu odpuščam,“ je dejal velikodušno Wolf. „Bil je strankin ideolog. Svoje ideje je imel za odrešilni ključ, svobodomislec pa je sovražil bolj kot komuniste.“

„Tudi jaz sem strankin človek, Helmut. Z njo sem zrasel in od nje sem odvisen. A midva sva kljub temu prijatelja. Včasih sem vas sprejemal bolj grobo, danes pa mi je žal za to. Ampak to vas je rešilo! Če bi vas prepustil vašim občasnim popadkom, bi se bili sami uničili.“

„Vi ste drugačen človek, gospod general. Dopuščate možnost, da imajo tudi drugi vsaj nekaj prav. Zgodovina nas uči, da so vedno in povsod propadla prenapeta stališča s prenapetimi tvorbami in ljudmi vred.“

„Morda imate prav. Šele zdaj, ko sem nemočen, se mi zdi, da vas vsaj delno razumem. Morda smo šli tudi mi predač. Pa kaj hočemo! Danes postaja res, kar ste napovedovali pred leti. Če bi vaše misli takrat prišle na dan, bi vas bili že zdavnaj obesili.“

Majord se je rahlo nasmehnil:

„Življenje je vsak dan težje in smrt vsak dan lažja. Nevarnost se je povzpela tako visoko, da že odloča sreča

bolj kot pogum, pripravljenost in znanje.“

„Važno je, da je usoda na človekovi strani. Vi ste tem močnejši, čim bolj padajo vaše dividende na borzi družbene veljave. Z nami, ki smo se naglo povzpeli, pa se dogaja obratno: čim bolj si prepričan, da obvladuješ ljudi in stvari, tem bolj se ti vse izvija iz rok. Vsak dan nam rodi nove sovražnike. Ni tehnike, ki bi lahko vse uničila. Toda iz dna sem se izkopal s tako muko, da se bom po vsi sili skušal obdržati na površini. Nobeno sredstvo mi ne bo za to odveč.“

„Ne vznemirjajte se, gospod general. Vam nič ne grozi. Ta zastupitev je kot strel skozi kapo. Samo opomin za bodočnost. Če dovolite, bi vas na kratko seznanil z izsledki preiskave.“

Generalu so se zalesketale oči, stegnil je shujšano roko, si nallil pijačo in zaužil tablete. Major Wolf pa je potegnil iz torbe službeni blok in ga položil na kolena.

„Za zdaj so moji izsledki skromni. Zadeva je zamegljena. Pa kljub temu sem odkril nit, ki lahko pripelje do cilja. Najprej bi vam povedal, da vaš pevek ni med osumljenimi. Vaša bolezen je je globoko užalostila in pretresla — to se ne da igrati. Njena čustva do vas so pristna. Tisto, o čemer ste mislili, da je učinkovalo najmanj, je učinkovalo najbolj. Človek dejanja je pravo nasprotje boemov — ti so se vrteli okoli nje kot puhlice, ki jih odnese prvi svež veter.“

„O, hvala, Helmut,“ ja zavzdihnil general. „Najtežje bi prebolel izdajo tistih, ki so mi najbližji.“

„Nadalje sem ugotovil, da je šef našega poveljstva velik prijatelj z nekaterimi zdravniki v rajhu, ki so blizu gauleiterju, in da je povezan s taborom belih, tistih, ki paktirajo z Angleži. Imel je dvomljive zveze s polkovnikom Vauhnikom, ki sedaj rovari v Švici.“

„Torej s človekom, ki je izigral naš glavni varnostni urad in tudi mene!“ General je zakašljaj in se zamišljeno zastrel v steno. Sklenil je koščene roke in zaskrbljeno nadaljeval: „Helmut, če bi bili vi kristjan, bi vam svetoval: molite k bogu za moje zdravje. Za poveljnikom varnostnih sil stojijo moji nasprotniki. Von Graff vas je hotel uničiti na inteligenten način, oni pa vas bodo poskušali s silo. Nisem si še na jasnem, kakšni cilji jih vodijo. Želim vam srečo. Prav nič ne bi bil presenečen, če bi slišal, da ste napravili samomor ali umrli kot žrtev prometne nezgode. Lahko se zgodi, da padete tudi vi v partizansko zasedo. Hudo mi je, ker je zrak kužen tudi med nami samimi. Nihče ne komur več ne zaupa. Notranje se razkrajamo, čeprav se navzven kažemo kot monolitna in nepremagljiva sila. Strah me je bodočnosti. Svetujem vam, da ste trikratno previdni.“

„Hvala vam, gospod general. Držal se bom vaših nasvetov. Kolikor bolj se bom posvetil navideznim prijateljem, toliko bolj bodo imeli mir sovražniki. Končno pa imamo sedaj to, kar smo si sami ustvarili, vsak po svoje — od navadnega frontnega soldata, ki uživa v tem, da zaničuje bolnišnic, ki je samo za elito, SS in visoke strankine funkcije. Tam bom varen vsaj pred svojimi hijenami. Zdravim do takrat. Vrnil se bom popadljiv kakor ris. O gorje, gorje, kdor nama bo še križal pot! Razblinil se bo kot mehur

Srečanje slovenskih planincev

Minulo nedeljo je bil Ojsternik v Karnijskih Alpah cilj številnih slovenskih planincev iz zamejstva in matične dežele Slovenije. Na pobudo Planinskega društva iz Jesenic priredijo slovenska zamejska planinska društva skupno z matičnimi planinskimi društvi v Sloveniji vsako leto srečanje, ki naj bi služilo navezovanju slikov in utrjevanju tovariških vezi. Prvo takšno srečanje je bilo lansko leto v Sloveniji in sicer na Golici v Karavankah. Na tem srečanju, ki ga je priredilo

planinsko društvo iz Jesenic, so sklenili, da bo naslednje srečanje na Ojsterniku in da ga bo pripravilo Slovensko planinsko društvo v Trstu, kar se je tudi zgodilo.

Blizu tristo planink in planincev iz matične dežele in slovenskega zamejstva — iz Trsta, Gorice in Celovca — je navdušeno manifestiralo tovariško medsebojno povezanost, ki se je izražala v petju in plesu na širokem temenu Ojsternika. Zopet je bil zbran slovenski planinski parlament, čigar predstavniki so v svojih pozdravnih nagovorih poudarjali tesnejše sodelovanje v duhu prijateljstva. Predstavniki Slovenskega planinskega društva v Celovcu inž. Danilo Kupper je med drugim tudi naznanil, da bo prihodnje tradicionalno planinsko srečanje v Avstriji, katerega bo pripravilo SPD v Celovcu, kar so navzoči planinci vzeli z veseljem na znanje.

Središčna lega Ojsternika v bližini tromeje je zelo posrečena, prav tako pa tudi zgodovinski pomen tega področja, kjer so se pred več kot sto leti prav tako srečavali Slovenci iz vseh delov slovenske zemlje in razpravljali o obstoju slovenskega ljudstva in o zedinjeni Sloveniji. (Zbirali so se okoli Majerja Ziljskega, ki je bil kazensko premeščen na Višarje.) Pred več kot 500 leti pa so se prav pod Ojsternikom naši predniki kmetje uprli takratni gospodi ter od nje zahtevali pravice, zapisane v stari pravdi. Od takrat pa do danes se ni nič spremenilo. Zamejski Slovenci še vedno blodimo v začaranem krogu, ki nas vedno privede do istih spoznanj, da se moramo še

naprej boriti za zapisane pravice, zajamčene v državni pogodbi, ki nam jih kratijo nacionalistična združenja. Podoben položaj je tudi v Italiji. Torej nas tare podobna usoda.

Naša tri slovenska zamejska planinska društva imajo danes odgovorno in plemenito poslanstvo: braniti ozemlje, na katerem prebivamo nad tisoč let, pred nadaljnjim polujčevanjem. V tem pravičnem boju pa nismo osamljeni, podpira nas matična dežela Jugoslavija in tudi demokratične sile Avstrije in Italije. Torej tudi simbolično je bil kraj srečanja dobro izbran in potek srečanja je bil temu primeren. Dolge kolone planincev so se na povratku vile po pobočju Ojsternika v dolino, kjer je bil nato v prijaznem domu Mangart v Žabnicah zabaven zaključek.

Takih in podobnih planinskih srečanj, ki služijo krepitevi prijateljskih odnosov, smo vedno veseli in želimo, da ne bi nikoli prenehali.

Veliko zanimanje za vprašanja koroških Slovencev

V Ribnici na Pohorju so minulo soboto že šestič priredili srečanje s slovenskimi pisatelji in pesniki. Prireditelj je bila ob priliki podelitve Prežihovih bralnih značk. Poleg književnikov Jara Dolarja, Franca Filipiča, Jožeta Šmita in Milje Vošnjaka so letos povabili tudi slovenske pesnike s Koroške, izmed katerih pa se je vabilu lahko odzval le pesnik Andrej Kokot.

V pestrem kulturnem sporedu, ki so ga na izredno visoki ravni izvedli učenci osnovne šole v Ribnici na Pohorju, je bil tudi razgovor z navzočimi književniki. Tu se je pokazalo izredno zanimanje za naše narodnostno vprašanje in je pesnik Andrej Kokot moral odgovarjati na številna vprašanja, zlasti v zvezi z dogodki lanske jeseni. Močno zanimanje pa so pokazali tudi v zvezi z gradnjo slovenskega kulturnega doma v Celovcu.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

PEVSKI KONCERT
v soboto 23. 6. 1973 s pričetkom ob 20. uri v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu.
Poje mladinski pevski zbor Radiotelevizije Ljubljana, dirigent: prof. Matjež Fabijan. Na sporedu bodo otroške in druge slovenske pesmi. Ljubitelji lepega petja prisrčno vabljeni!

O d b o r

Razstava kač v Celovcu

Znani rejec in ljubitelj kač Friedrich Happ je v koroškem deželnem muzeju uredil posebno razstavo kač. Zanimiva zbirka jih obsega skupno 70 in je največja te vrste v Evropi. V prvem nadstropju deželnega muzeja je v posebnih terarijih razstavljenih 30 različnih vrst kač, od belouške, gada in modrasa do kobre, boe, pitona itd.

Glavni namen te razstave ni samo v tem, da nas seznani s kačami, temveč da spremeni tudi zmotno mišljenje in predsodke, da so kače sovražne in napadalne živali, ki jih je treba iztrebiti. Razne izkušnje dokazujejo, da so kače zelo koristne živali, ker se v glavnem hranijo z mišmi in podganami. V Ameriki jih imajo Indijanci doma, kot hišne živali, to pa prav zaradi tega, ker jim preganjajo in uničujejo miši in podgane. En podganji par skoti na leto 30.000 mladičev, en modras n. pr. pa jih na leto požre 50. Prav v tem vidimo koristno vlogo kač, ki tako uničujejo te neprijetne glodalce.

Zelo zanimivo je vedeti, da so kače gluhe, da zelo slabo vidijo in da ima jezik funkcijo vonja. Strup, ki ga imajo strupenjače, ne služi napadalnosti, temveč je potreben kači za prebavo in pa seveda tudi za obrambo, če je napadena. Za kače je tudi značilno, da morejo preživeti brez hrane celo leta. Največja kača velikanka piton doseže do devet metrov dolžine. Medtem ko pitoni ležejo jajca, skotijo boe žive mladiče. Strokovnjaki trdijo, da je na svetu okoli 2700 vrst različnih kač, od teh pa je le majhen odstotek strupenih.

Razstava kač v deželnem muzeju bo trajala še nekaj tednov in je odprta vsak dan od 8. do 16. ure. Zanimivo in poučno razstavo vsakomur priporočamo.

Tudi letos bo letovala skupina naših otrok na morju, in sicer v Savudriji od 17. julija do 7. avgusta t. l.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismo prošnje, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- zadnje šolsko spričevalo,
- priporočilo krajevne prosvetne ali združne organizacije,
- osebno izkaznico s sliko in
- režijski prispevek za dokazano socialno potrebne otroke šil. 500.— (za ostale je treba plačati šil. 1.000.—)

in vse skupaj poslati do najkasneje 5. julija 1973 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, 9020 Celovec - Klagenfurt.

Letovanje naših otrok na Jadranu

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebno opozarjamo, da posameznih dokumentov ne sprejemamo. Za prijavljenega velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 5. juliju ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi zdravniško spričevalo, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 8 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo. Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.

Otroci uživajo na letovanju zdravniško zaščito, ki obsega:

- primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,
- prvo pomoč in zdravstveno nego za lažja obolenja,
- ob težjih primerih takojšnji prevoz v najbližji zdravstveni zavod.

Otroci pri počitniškem zavodu niso zdravstveno niti nezgodno zavarovani. Zato si morajo starši pri svoji pristojni zavarovalnici oskrbeti poverilni nalog za Jugoslavijo (Betreuungsauftrag für Jugoslawien), ki naj bo izstavljen za čas bivanja v Jugoslaviji.

Za osebno izkaznico otroka velja izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list. Za otroke z osebnimi izkaznicami je potrebna tudi izjava očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju bodo upoštevanji samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismo obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

Opozarjamo, da je število otrok, ki jih lahko sprejememo, omejeno in bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

ček. Do takrat proučite sovražnika! Ugotovite, kje se skriva. Padali bodo drug za drugim kot tarče na strelišču. Helmut, upam, da bova še lovila velike ribe. Posebno, če jih boste medtem dobro krmili."

22

Po obisku pri generalu se je major Wolf napil — od veselja in strahu. Šofer Riegel je osebni čuvár sta ga čakala v hotelu na dogovorjenem mestu.

Prišel je točno ob določeni uri. Prepričana sta bila, da ju bo odslovil spat, saj je zunaj grmelo in lilo. Nemalo pa sta bila presenečena, ko je rezko ukazal:

„Povratek!“

Šofer je skomignil z rameni.

Pobrali so orožje, opremo in sedli v avto. V pljuskah viharnega neba je bilo mesto prazno, kot izumrlo. Riegel je divje vozil po črnih ulicah. Sam ni vedel, ali drvi iz bojazni ali iz odpora proti svojemu nerazumljivemu šefu. Luže so pljuskale na obe strani po izložbah, da se je po steklu cedilo blato.

Ponoči je bila gorenjska cesta nevarna. Ko so privozili iz mesta, kjer so za polji čemeli črni hribi in gozdovi in se odgrinjali v grozljivi svetlobi bliskov, vsakokrat drugačni, se je major Wolf zadrł.

„Ne bojta se, fanta. Nihče ni tako nor, kot smo mi pametni. Cesta bo prazna. V takšnem dežju so falotje doma, tisti, ki bi nas lahko našgali, pa pod smrekami."

Sam sebi ni verjel, kar je povedal. Ponoči se je vračal zato, da bi izzival svoj pogum; da bi zatrl vesti; da bi pokazal vsem, da se ne boji ne noči ne zased, in da gre prek vseh predsodkov.

Iz teme se je v svitu bliskov prikazala nad reko gostilna.

„Ali naj ustavim, gospod major?" je obzirno vprašal šofer, ki je na tihem upal, da bodo prespali pri gostilničarki.

„Vozi naprej!" je zarjul Wolf.

Šofer je pritisnil na plin in avto se je pognal mimo gostilne kot zver mimo lovcev in se izgubil v goščavi, ki je segala vse do ceste.

Konec je s temi starimi jazbinami! Konec je tudi z Doris. Izgonil se bom vsem kotičkom, kjer bi mu lahko pripravili neprijetno presenečenje. Poslovil se bo od slabosti, ki so mu včasih vlivale moč. Odkril bo nove zaklone, streljal bo tam, kjer ga danes še nihče ne pričakuje!

Popoldne je bil v vili, kjer sta se bila pred slabim letom ločila z Ano. Kot sanje čudovita noč... Kako nor je bil, da je napravil tako imenitno dekle za tako majhno ceno. Zdaj, ko se počuti tako osamljen in ko je od vseh strani tako ogrožen, bi jo najbolj potreboval! Samo zato, da bi jo gledal in se pogovarjal z njo. Samo ona mu je vzbujala radost in dramila slo po življenju. Kar je lepo, je tudi presunljivo hkrati. Če je priprl oči, je videl njen spokojni obraz. Kakšna ironija: ljubile so ga ženske, ki mu ni bilo nič do njih, ni ga pa ljubilo edino dekle, ki mu je bilo kaj do nje!

Spomnil se je, da mu je dejala, da se ga boji in ga spoštuje, da pa ne ve, če je to dovolj za ljubezen. Spomini nanjo so ga navdali z rahlo otožnostjo.

Ko so zdrveli mimo mesta, kjer je samevalo pod cesto zmečkano ogrodje von Graffovega avtomobila, ga je prešinil rahel srh. Končno dobi vsak to, kar je iskal, je pomislil.

On pa je z enim zamahom ubil dve muhi: znebil se je nasprotnika in odkril je kanal, po katerem prihajajo vesti k sovražniku. Zasran tega si ne bo belil glave. Vse bo ostalo vojna skrivnost, za katero ne bo vedel nihče razen njega.

Avto je premagal strmino in se zapodil po ravni cesti. Wolf si je dejal:

„Če imam še kakšno vrlino, naj bi bil to pogum, čeprav porojen iz strahu in ne iz veselja do življenja. Kadar bo šlo za obstoj, tudi v bodoče ne bom izbiral čustev."

Tega novega čustva se bo moral šele privaditi.

Tik pred mostom čez reko so zagledali skozi zavese dežja sklonjenega človeka, ki je preskočil cesto.

„Kakšen nor kurir!" je zavpil Wolf.

Šofer je divje pritisnil na plin, vedno pripravljeni plavalasi spremljevalec pa je užgal skozi odprto okno z avtomatom. Črni mercedes je švignil naprej. Tedaj je s cestnega nasipa odjeknil rafal. Steklo za Wolfovim hrptom se je zvezdasto razpočilo. Skozi luknjo na strehi pa so začele padati težke, debele kaplje.

Wolf je prebledel. Z mezinem je otipal ostri rez luknje, ki jo je napravila devetmilimetrska krogla v steklu za njegovim hrptom. Samo za ped od njegove glave je švignila...

Čez nekaj minut so zavozili v razsvetljeno naselje, med hotele in utrabe ob obali. Wolf je pred poveljstvom izstopil. Suneke vetra in pljusk dežja sta ga skoraj zanesla. Zavihal je ovratnik usnjenega plašča. Preden je vstopil v hotel, se je ozrl. Nad jezerom se je grmadilo težko, črno nebo, ki so ga šibali bliski. Grom je zabobnel med pobočji in zamrl v gozdovih. V drevju za hotelom je šumel vihar in valovje jezera je divje pljuskalo ob obalo.

Harmonija sožitja ob med-sebojni obzirnosti

Ce so stari in mladi pod isto streho, je tu priložnost za številne otenke harmoničnega — in neznosnega sožitja. Največkrat pa nastajajo ob tem problemi.

Srednjeveški modrec Rüdiger Hühnchover je dejal:

„Kdor daje otrokom kruh, pa pri tem trpi lakoto in pomanjkanje, zasluži, da ga ubijejo.“ Do danes se to ni kdo ve kako spremenilo. Starši bi ne smeli zavoljo blaginje svojih otrok pozabiti lastne starosti. Res je, da je danes skrbstvo urejeno tako, da nihče ne mora umreti zavoljo lakote. Ali pa bomo na stara leta živeli dobro ali slabo, za to smo odgovorni sami.

Kako bomo dobro živeli na stara leta? Ne gre samo za denar. To življenje je odvisno tudi od naše spretnosti: ali bomo zmogli obvladati spopad generacij, ki je dandanes močnejši kot kadarkoli? Čim tesneje (prostorninsko) živijo starši skupaj z odraslimi otroki, tem večja je nevarnost spopada.

Seveda ni bilo vedno tako. Ko je velika družina prejšnjega kova živela še po starih strogih patriarhalnih zakonih, je bila beseda družinskega poglavarja sveta in zoper njo ni bilo ugovora. Teda je bilo marsikje bolj preprosto za obe generaciji, mlado in staro, predvsem pa za staro. Toda tisti časi so minili in velikih družin ni več. Kam torej s tistimi, ki se starajo in si ne morejo več sami pomagati?

V dom za onemogle, ki se ga mnogi tako bojijo? V hišo ali stanovanje otrok, ki je le redkokdaj tako veliko, da bi brez trenja moglo sprejeti dodatno breme?

Ni patentirane rešitve ali ustreznega recepta za ta problem.

Obstajajo le življenjska pravila, ki zgladijo 99 od 100 primerov. Mnogi otroci so lahko srečni pod streho svojih staršev, toda le redkokdaj so starši srečni pod streho svojih otrok.

Nima pomena, da bi objokovali to dejstvo. Pravilneje in pomembneje je, da najdemo pravi sklep iz te ugotovitve.

Ce že ni možnosti, da žive starši (ali samo oče ali mati) skupaj s svojimi otroki, naj vendarle ostanejo v njihovi bližini. Sosednja hiša, stanovanje za vogalom ni samo dobra, temveč največkrat idealna rešitev. Starši, otroci in vnuki se tako morejo obiskovati. Celo večkrat na dan. Toda komu je tako poslano z rožicami?

Vse pa mora ostati pri obisku; ne sme biti nekaj, kar se razume samo po sebi. Obstajati mora še naprej neka razdalja med obema rodovoma. Odločilen je namreč občutek, da si sam svoj gospod med svojimi štirimi stenami. Tudi če ni možna prostorninska ločitev, če morajo živeti stari in mladi neprostovoljno pod skupno streho, morajo ohraniti to razdaljo med sabo, varovati jo in jo izražati v vedenju. Ni samo po sebi razumljivo, da starši posedajo sleherni večer pred televizorjem svojih otrok, da odločajo o vzgoji vnukov, da dajejo nasvete glede kuhe in spalnice ter da se vmešavajo v zakonsko življenje svojih otrok.

Čas, ki ga izrabljamo za letni dopust, nam mora omogočiti spremembo kraja in zraka, dober spanec, zdravo in okusno hrano, tišino in mir za utrjene, sprehode, izlete, pešačenje in lahke vrste športov pa za tiste, ki na svojem službenem mestu preveč sedijo in mirujejo.

Enajst mesecev smo živeli domala ves čas v zaprtih prostorih; privoščimo si torej dvajseti mesec v znamenju zelenja v prosti naravi, ob morski, rečni ali jezerski obali, na zelenih gozdnih planjavah daleč od mestnega hrupa in naselij.

O kraju, kjer nameravamo prebiti letni dopust, bi se morali posvetovati z zdravnikom. Vsako podnebje ne prija vsaki starosti in temperamentu; za tega je morje nadvse zdravilno, drugemu spet škodi.

Potovanje na letni dopust terja od nas določene priprave. Potovati je treba znati: predvsem se moramo izogibati sleherni živčnosti in prevoznim sredstvom, ki jih ne prenašamo. Počitek se ne sme že na potovanju spremeniti v utrujenost in vrsto neprijetnih zapletljivost.

Predvsem je treba na polji skrbeti za pravilno prehrano: ne uživajte težko prebavljivih jedi in ne jejte preveč! Ko boste v svojo potovalko zlagali sadje, sezite le po tistem, ki ima debelo zaščitno lupino. Tako se boste izognili pokvarjenemu sadju in zastrupljenemu želodcu. Tudi na dopustu pazite na hrano!

In seveda narobe: otroci se ne smejo razburjati zavoljo materinega staromodnega klobuka. Ni načelno harmoničnega sožitja brez medsebojne obzirnosti. Čim več tenkočutnosti prispevajo vsi prizadeti, tem boljše je sožitje. Občutka za nujno obzirnost ne moremo nadomestiti z ničemer. Tudi z ljubeznijo ne. Edino nadomestilo je nasilje, tega pa si zares ne želimo.

V vsaki skupnosti je tako, da kdo izzove drugega, da eden ukazuje in drugi uboga. Tako gre nekaj časa dobro, dokler se šibkejši ne upre močnejšemu. Dokler tisti, ki so doslej ubogali, hočejo sami ukazovati. Tega seveda ne bomo preizkusili, če hočemo imeti mir v hiši.

Obzirnost in razdalja + ljubezen in razumevanje = harmonija. To je čudežna formula, s katero moremo urediti vse, kar je treba urejati. To, da smo stari, ne sme biti kazen, kakor je lahko to, da smo mladi, zasluga. Vsi se starajo. Blagor tistemu, ki ima do zadnjega svoj dom in ne potrebuje pomoči otrok ali sosedov. Drugače pa si moramo prizadevati, da takšna skupnost pod isto streho ne postane ne muka in ne pekel.

Streha naših otrok naj nam ne bo niti pekel, niti nebo, temveč samo pribežališče v potrebi.

DOPUST NAJ BO ZDRAV

no! Jejite raje bolj kot manj skuhano zelenjavo, kajti želodčne težave vam lahko v hipu uničijo lepe dni dopusta.

Mnenja glede dolžine dopusta so različna, toda zdravniki pravijo, da sta boljša dva kratka dopusta v letu kot pa en dolg.

SONČENJE NI ZA VSAKEGA

Ultra vijoličasti žarki spodbudno vplivajo na naše telo, pomagajo rasti, krepijo odpornost telesa in sodelujejo pri ustvarjanju vitamina D na koži. Poleg tega uspešno preprečujejo rahitis in kostno TBC. Toda prehitro in pretirano sončenje lahko ima škodljive posledice, ki vas prisilijo na nekajdnevno ležanje. Razumljivo je, da se morate pričeti sončiti že prvi dan, toda sprva je povsem dovolj, če ste na soncu največ četrt ure. Nikar ne ležati na soncu nepremični kot sardine v škafli! Mnogo lepše boste porjavili, če se boste na plaži gibal. Sončne kopeli aktivno delujejo na kožo; njihov vpliv je dvojen — terapijski in preventiven. Koža je edini organ, ki je podvržen biološkim spremembam: pod vplivom sonca dobi koža barvo, mišice izgubijo svojo napetost. Živ-

ni sistem kože se stimulira, zmanjša se sladkor v krvi, znojne žleze pa pospešeno izločajo.

V času dopusta bi morali vsestransko izrabljati trojno kopanje v naravi: zračno, vodno in sončno. Prav tako je potrebno telovaditi z dihanjem: dihati globoko, lahko in ritmično skozi nos.

Plavanje in veslanje krepi naše telo in ga osvežuje, toda po prvem mrazu pojedite takoj iz vode.

Najboljša prirodna vaja — telesna in duševna — je hoja po planinah. Seveda moramo biti zmerni v vsem: v prehrani, športu, počitku in ležanju. Normalno utrujenost zdravimo s krajšim počitkom, huda utrujenost pa pušča posledice. Normalna utrujenost lajša spanec, huda pa ga otežuje.

Obmorsko podnebje nadražuje, višinsko pa pomirja živčni sistem. Zato bi morali živčni ljudje prebiti svoj dopust v hribih. Zaprta si je treba osnovno pravilo letovanja: izbrati pravi kraj za dopust, izogniti se nezgodam in neprijetnostim in od dopusta izterjati maksimalno korist zase...

Srčne bolezni

Srce je osrednji motor našega telesa, ki poganja kri po žilah, da bi celice dobile dovolj hrane in kisika, pa tudi da bi se izpral iz njih porabljeni material. V bistvu je srce votla mišica, na poseben način zgrajena, ki ima podložno notranjo steno, s katero sta ločeni leva in desna polovica in vsaka od teh je še posebej predeljena na prekat in pretin. Med prekatom in pretinom je poseben ventil ali zaklopka, ki pušča praviloma kri le v eno smer.

Srce leži v posebnih vreči, ki ji pravimo osrčnik. Če se vnamejo zaklopke, govorimo o edokarditisu, če se vname srčna mišica, je to miokarditis, če pa osrčnik, je perikarditis. Če je vneto vse skupaj, potem pravimo da gre za pankarditis.

Posledica vnetja srčnih zaklopk je navadno srčna napaka, kar pomeni, da se zaklopke ne zapirajo več dobro. Pri insuficienci kri uhaja nazaj, pri stenozni pa zaradi zoženja težko prehaja skozi zaklopko. Posledica vnetja srčne mišice je običajno zmanjšanje njene moči, posledica vnetja osrčnika pa

zarastline različnih velikosti. Vsaka posledica bolezni na srcu je seveda neprijetna in bolj ali manj usodna za bolnika, čeprav lahko dočaka veliko starost.

Povzročitelji vnetij srca so različni, največkrat pa je vzrok revmatizem. Tudi vse nalezljive bolezni ga lahko okvarijo, posebno davica in škrlatinka. Od strupov je najbolj pogost alkohol.

Kot pri vseh vnetjih, zbolijo lahko srce akutno ali pa je bolno kronično. Ker potekajo akutne oblike bolezni srca s splošno slabostjo, vročino in večinoma v zvezi z drugimi boleznimi, jih tu ne bomo opisovali; zanimajo nas posebej kronične bolezni, ker nanje navadno ne pazimo tako in grešimo pri njihovem zdravljenju bodisi pri zdravljenju bodisi pri dieti, delu in naporu.

Začetni znak srčne okvare je navadno hitrejša utripanje žil kot običajno, kar se posebno pokaže pri vstajanju in ležanju; temu se pridruži pozneje lahko tudi nepravilen utrip. Pojavi se težko in hitrejša di-

hanje pri najmanjšem naporu, pri hoji v hrib ali po stopnicah. K temu se pridruži kašelj, ki se pojavlja posebno ponoči. Izpljunek je rjavkastordeč, včasih tudi malo krvav. Iz tega se lahko razvijejo napadi težkega kašlja z lovljenjem zraka in dušenjem, čemur pravimo srčna astma. Pojavi se bledica in rahla vijoličasta barva nosov, nosu, ustnic in uhljev, pozneje pri nekaterih srčnih boleznih pomodre okončine in ves obraz. Ponoči mora srčni bolnik večkrat na vodo, pojavijo se otekline gležnjev, pozneje se začne nabirati tekočina v trebuhu in drugod.

Srčni bolnik v vseh stopnjah bolezni mora ubogati zdravnika, ki mu predpiše ustrezno dieto in zdravila. Od tega je odvisno njegovo zdravljenje. Prav isto velja za počitek oziroma za delo. Samo discipliniran bolnik lahko svojo bolezen prav prenaša, se nanjo navadi in svoje stanje izboljša. Treba je vedeti, da je srce organ, ki praktično brez počitka dela od rojstva do smrti in da je od njegovega dela odvisno vse drugo. Vsi pa radi živimo.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

TRETJA KNJIGA

PRVI DEL

OŽGANE TRAVE

Kdor ne ljubi svojega naroda, ne more ljubiti drugih

Tito

1

Na smrt utrujen se je major Wolf zleknil v posteljo. Zaprl je oči in skušal zaspati. Vedel je, da mu to ne bo uspelo, pa se je skušal prisiliti k pozabljenju. Bilo mu je, ko da ga boli vsaka živčna nit posebej in ko da kosti v njem niso njegove.

Zunaj je še vedno hrumela viharja jesenska noč z dežjem in sunki piskajočega vetra. Od grmenja so podhrčevala okna, po steklu je polzel dež, odpadlo listje, ki ga je veter v šopih trgjal z dreves, se je lepilo vseprek po obrobju parka okrog vile. Kadar se je zabliskalo, je napolnila sobo rumeno vijoličasta svetloba, da ga je zaskalelo v očeh in je oslepljen strmел v votlo praznino teme.

Čeprav je bil vzel dvojno dozo uspavalnih tablet, so mu bile misli sveže. Boleča zavest se mu je odgrinjala kot vodovje kalne reke, ki je razdrila nasip in se razlila čez bregove.

V tej skeleči jasnosti se mu je zazdel njegov položaj skrajno nevaren. Na pragu gosle in nepredirne noči neznanega se mu je vračal pred oči ogabno ožgani obraz kaptana von Graffa. Glava brez las, prestreljena, počrnela od bencinskih hlapov in ostudne krvi, s praznimi voltinami, kjer so se oči od silne vročine razpočile... Tako se je ta lepi arijski obraz, zaznamovan z naduto vzvišenostjo, začel spreminjati v praznino... in ta praznina je sedaj preha-

jala vanj. Nenadoma je doumel, zakaj ne mara gledati mrličev: ker so ga spominjali na lastno smrt.

Kaj bo dejala Gretchen, če ga bo videla takšnega? Saj bo omedlela. Prav mogoče je, da ga bo videla, saj so ga v posebni krsti odpeljali še ta dan v Berlin. Čeprav ga je na tistem sovražila, mu prav gotovo ni želela tako strašnega konca.

Kako čudno se preobrača vse, karkoli zasnujemo! Tako je, kot je dejal Schopenhauer: „Usoda meša karte, mi pa igramo in goljufamo drug drugega, dokler se le da, vendar se tudi to nekoč neha.“ Kdove kako bo prenesla spoznanje, da ga je pravzaprav ona sama uničila... Če namreč ne bi bilo šlo tudi zanj, se von Graff gotovo ne bi bil izpostavil do tako nerazumne meje, ko ga je hotel spraviti s polji.

Ob tem, da sta z njim umrla še dva človeka, ki nista imela nič opravili zoper Wolfa, ga je rahlo zapekla vest. Kakor vedno jo je skušal zadušiti, če pa se mu je še in še oglašala, je skušal krivdo razumsko utemeljiti in se opravičiti pred samim seboj. „C'est la guerre.“

Izničenje von Graffa je vplivalo nanj nekako tako, kot vpliva na poveljnika med napadom pogled na glavno oporišče, na katero pade granata težkega kalibra ter ga v trenutku zravnja z zemljo.

V vsem tem se je prepletala še podoba generala z vročnimi očmi in shujšanimi rokami, ki so bile podobne krempljem ujede. Zdaj, ko naj bi ga odpeljali v raj za kdove koliko časa, se je zavedel, da ga je imel rad in da ga je potreboval prav tako, kot ga je tudi sovražil. Ob spoznanju, da se bodo zdaj zganili vsi, ki bi njega, Wolfa radi uničili, pa ga je navdala prav vročična tesnoba. General je bil njegov čit in njegovo zaledje. Brez njega se bo počutil kot želva brez oklepa. Kakor ga je že bil včasih sit, tako se mu je sedaj zasmilil, pa čeprav mu je pri-

voščil, da njegova ohola prevzvišenost na lastni koži spozna ničevost človeškega bitja.

Da, sedaj je prav gotovo napočil čas, ko bosta obročunala s komandantom varnostne policije in varnostne službe; le-ta prav gotovo ne bo izbiral sredstev, zato jih seveda tudi on ne bo.

Ob misli, da se grizejo med seboj kot stekli psi prav zdaj, ko gre za usodo naroda kot celote in morda tudi za usodo sveta, za nekaj prihodnjih stoletij, pa je postal žalosten. Vendar na srečo še ni obupal. Kaj je že dejal general, ko sta se pogovarjala o pomenu Clausewitzevih razprav o vojni?

Sredi noči so ga ob spominih na generalova razglabljanja prešinila nova spoznanja, kot ponavadi, kadar je preživljal hudo uro.

General je bil že davno prerasel načela klasičnih vojn, ki so se mu zdela povsem zastarela. Večkrat mu je razlagal, kako si zamišlja totalen spopad. Napadalec z vsemi sredstvi skuša uničiti napadanega, ki pa se prav tako z vsemi sredstvi brani, in zato vojna divja do skrajne izčrpanosti ene ali obeh strani.

Do tu je general izvrstno razumel vojno v vseh oblikah. Od tod dalje pa ne več. Pravzaprav jo je tudi on sam šele sedaj, ko se je znašel v vrsticah premišljenega uničevanja, začel dojemati v vseobčij globini in v bistvu absurdnosti. Če je vsaka vojna golo nasilje, s katerim hočeš podrediti nasprotnika svoji volji, ko odpove politika, so sredstva stvar proste izbire takoj, ko se nobena stran ne drži več dogovorov o mejah obračuna.

Clausewitz je omenil kot teoretično možnost celo absolutno vojno, ko je nasilje zunaj vsake izkušnje in nima nobenih meja. Totalna vojna pa ima še neke okvire.

(Nadaljevanje prihodnjik)

DAVID WARE

Kdor drugemu jamo koplje...

Bar na letališču v Chicagu je bil poln do zadnjega kotička. V njem je bilo strašno vroče, zadušljivo in polno dima. Ljudje so se gnetli pri točilni mizi, da bi popili še kakšen hladen požirek, preden bo letalo vzletelo. Prijeten ženski glas jih je v kratkih časovnih presledkih obveščal o vzletih in pristankih letal.

Bert Harmon je izpil tretji dvojni martini.

— Da, draga, — je ravnodušno rekel svoji ženi, — še tole spijem, pa bova podpisala zavarovanje.

To je spregovoril s skrajnim naporom in se je zaman trudil, da bi prevpil hrup v lokalno. Gloria je hotela še nekaj vprašati, pa ni, ker je dojela, da tega neznoznega hrupa ne more prevpiti. Potem je samo pokimala.

Gloria Harmon je imela okoli 55 let. Tudi če bi prišla naravnost od frizerja, bi bila videti nekako neurejeno. Drage obleke in krznene plašči niso mogli pomagati. Njen mož Bert je bil visok, vitek, vedno elegantno in nevsiljivo oblečen. Zanj bi prej lahko rekli, da je bogat bankir kot pa navaden trgovec, kar je v resnici bil. Nihče mu ne bi prisodil 56 let, kolikor jih je imel.

Bert je skušal točajju dati skrit ven. Toda Gloria je razumela, da to pomeni še en martini. Takoj je vstala in povlekla moža za rokav.

— Bert, takoj morava iti, moje letalo bo vzletelo čez dvajset minut. Pri okencu zavarovalne družbe sta vzela ustrezne obrazce.

— Kot navadno? — je vprašal Bert.

— Da, dragi, seveda, kot navadno, — je odgovorila Gloria.

Sledil je kratek postopek kot vedno, kadar sta skupaj potovala z letalom. Vedno sta drug drugega zavarovala za 10.000 dolarjev v korist drugega. Gloria je poleg tega vztrajala, da letita v različnih letalih. Njen brat in svakinja sta izgubila življenje pri neki letalski nesreči, neka prijateljica je na enak način zapustila tri nepreskrbljene otroke, ko se je letalo, v katerem sta bila z možem, zrušilo nad New Yorkom.

Napovedovalec je najavil odhod Glorijinega letala. Ko sta šla k vhodu na vzletišče, je nenehno govorila:

— Je vse urejeno, dragi? Tvoje letalo vzleti čez pol ure. Ker se bomo mi spustili še v Omahi in Denverju, bova prišla v Los Angeles skoraj ob istem času. Če se ne bova takoj našla, te bom počakala v baru. V redu?

Bert je sploh ni poslušal. To zgodbo je že dolgo znal na pamet. Nato ga je obvezno poljubila na lice:

— Torej čez štiri ure in pol se vidi v Los Angelesu.

— Srečno pot! — je zmrmljal Bert in odšel v bar, da bi počakal na svoje letalo.

Pri četrtm martiniju je vzel tudi pol uspalvalne tablete. Bert je potovanje z letalom strašno sovražil in je zato pred vsakim poletom popil štiri martinije in vzel polovično uspalvalne tablete. Ta doza mu je zadušila strah in ga spravila v prijetno brezskrbnost. Po njej je redno utonil v globok spanec in se zbudil šele, ko je letalo pristajalo.

Tako je tudi to pot stopil v letalo 20 minut pred vzletom, prosil stvarčes, naj ga vzel pristajanje ne budi, se udobno namestil v svoj sedež in takoj zaspal.

Letalo je letelo v višini 10.000 metrov. Nenadoma je začelo izgubljati višino in Bert se je zbudil. Naslednji hip je hkrati z drugimi potniki začel drseti iz enega kota v drugi konec udobnih sedežev.

Instinktivno se je skušal uloviti za vse, kar mu je bilo pri roki, in skušal, še ves dremav, imeti oči odprte. Letalo je poskakovalo in se zibalo, kot če bi peljalo čez komaj zorano njivo.

Ko je stvarčesda videla, da se je zbudil, je stopila k njegovemu sedežu.

— Pred vzletom je prišla v naše letalo vaša soprega, — je dejala in

dala Bertu listek. — Ni vas hotela buditi in je zato pustila pisemce. Rekla mi je, naj vam ga dam, brž ko se zbudite.

Bert ji je iztrgal listek iz rok in takoj nato je vse njegovo telo zajelo drhtenje. Od groze je mislil, da se mu bo razpočila lobanja. Nato je skočil s svojega sedeža, zmečkal pisemce, ga porinil v žep in se skušal, medtem ko se je letalo še naprej divje zibalo, prebiti do pilotove kabine. Pa mu ni uspelo.

V zadnjem delu letala, v oddelku za prtljago, je odjeknila strašna eksplozija. Ogromna ognjena krogla je presekalala levo stran trupa in odtrgala krilo. Nekaj sekund pozneje je nova eksplozija popolnoma raznesla zadnji del stroja. Tisto, kar je še ostalo celo, je najprej zletelo malce kvišku, nato pa z vrtoglavo naglico proti zemlji.

Bert je imel pred sabo točno še 60 sekund življenja in je kljub zelo razširjenemu mnenju, da človek navadno v teh trenutkih kot v kalejdoskopu vidi razne odlomke iz svojega živ-

ljenja, videl samo Glorio. Žensko, ki jo je sovražil in ki ga je prodala za 10.000 dolarjev. Toda tudi on ji je pripravil past. V njeno prtljago je dal peklenski stroj, ki gotovo ne bo odpovedal...

Bertovo srce ni zdržalo več. Umrl je v višini 5000 metrov, nad žitnimi polji Kansasa, nad katerimi je nekaj sekund prej njegovo letalo razneslo na tisoče kosčkov.

Preiskovalna komisija je našla v žepu njegovih hlač zmečkan listek. Trupla ni bilo več moč spoznati, pisemce pa je bilo še jasno čitljivo.

„Dragi Bert, videla sem, da si zaspal, pa te nisem hotela buditi. Tik pred vzletom so ugotovili okvaro na motorju mojega letala in bom počakala na naslednje. Zato te prosim, da me ne čakaš v baru; dobila se bova v hotelu.“

Ljubi te G. P. S.: Našo prtljago so zložili ven. Uslužbenec je bil tako ljubezniv, da je mojo prtljago premestil v tvoje letalo, da ne bom imela z njo težav v Los Angelesu.

MICHEL HERBERT

Dežnik

Lahko bi kritizirali dežnik kot napravo, ki ni čisto brez napak. Toda kaj so te napake proti vsem njegovim odlikam! Pustimo ob strani dejstvo, da nas včasih celo zaščiti pred dežjem. Predvsem ima čisto civilni značaj in je brez dvoma pravi simbol pacifizma.

Dežnik lahko uporabljamo na mnogo načinov. Skorajda ni boljšega sredstva, kadar hočemo sobesedniku vbiti v glavo mišljenje, ki se mu je vse dotlej trdovratno upiral. Odličen je tudi, da z njim potolčete na vrata, kadar odpove zvonec, in tako objavite prijatelju, da ste prišli na obisk.

Kadar lije, je dežnik idealno sredstvo za sklepanje nežnih poznanstev. (Angleži nikoli ne uporabljajo dežnika, da bi se zaščitili pred nalivom; če imajo to v mislih, nosijo s seboj še enega.)

Izvrstno vam bo služil dežnik tudi tedaj, kadar ne boste vedeli kam z rokami.

Ni važno, kdo je odkril dežnik. Važno je to, kar so odkrili Angleži: človek brez dežnika ne more biti Anglež.

Do dežnika prideš zelo lahko. Največkrat ga lahko kar vzameš, ker je to naprava, ki je brez dvoma na vrhu svetovne lestvice pozabljenih predmetov. Samo Anglež ga ne more pozabiti ali izgubiti, ker je dežnik sestavni del njegovega gentlemanstva in šesti prst na roki.

Nekateri dežnik celo kupijo.

Navadna izmišljotina je, da dežnika ni treba nositi, kadar je lepo vreme. Zakaj pa potem večina ljudi

— niti ni nujno, da so Angleži — nosi skrbno zavitega v prevleko tudi v dežju?

Če je točno, da je dežnik po svojem emblemu dostojanstva (tu je mišljeno izključno moško dostojanstvo), potem je njegova uporaba še dalekosežnejša.

Kar pomislimo na ljudi, ki bi sicer morali nositi palico, ki ne simbolizira niti mladosti niti uglednosti, tako pa se lahko zatečejo k dostojanstvenemu dežniku.

Jaz osebno nisem nikoli nosil dežnika. Tako golorok sem prišel v London. Težko mi je bilo. Bil sem bela vrana med množico angleških gentlemanov z dežniki. Vsi so takoj vedeli, da sem tujec. Hočeš nočeš sem si moral kupiti dežnik. V hotelski sobi sem se učil, kako ga nositi kar najbolj neprisluslno, in ko sem se vrnil v Francijo, so me res proglasili za Angleža. Še več: za gentlemana. Natakarji so mi računali hrano in pijačo dvojno in na vsakem koraku se je kakšna ženska (ah, te ženske!) oplazila obme, samo da mi je potem zapeljivo rekla:

„Oh... excuse... please!“

Edino to me je ves čas motilo, da v Ameriki moški nimajo radi dežnikov. Sploh jih ne nosijo. Zadnje generacije so se mu odpovedale.

Zadevo mi je pojasnil neki Anglež:

„Kako pa si to predstavljate? Menda ne morejo nositi v rokah brozostrelko in še dežnik! Dežnikov, ki bi streljali, pa še niso izumili...“

A n e k d o t e

Markiz de St. Aulaine, poslanik francoskega kralja na dunajskem dvoru, je na nekem plesu dejal zelo mladi in zelo lepi drugi Metternichovi ženi:

„Kako lep diadem krasi vaše čelo!“

Kneginja mu je vzvišeno odgovorila:

„Predvsem ga nisem ukradla, kot to delajo mnogi kralji...“

Markiz je bil užaljen, ker je menil, da je pri tem mislila njegovega kralja Luisa Philippa. Zato se je prižil Metternichu.

„Ljubi Markiz,“ mu je dejal Metternich, „ljubim svojo ženo in sam sem jo izbral, vzgojil je pa nisem.“

TONE ZORN:

Mednarodni vidiki koroškega vprašanja

OD DRUGE SVETOVNE VOJNE DO AVSTRIJSKE DRŽAVNE POGODBE

In kaj sta sovjetski in britanski predlog prihodnjega člena 7 državne pogodbe prevzela iz jugoslovanske spomenice iz leta 1948? Če izpustimo bistveno različni gledanja na pojem „manjšina“ in vprašanje določenega števila pripadnikov manjšine kot pogoja manjšinske zaščite, ki se ju bomo še dotaknili, lahko ugotovimo naslednje: tako sovjetski kot britanski predlog sta s sprejetjem vrste določil jugoslovanske spomenice priznala njeno upravičenost.

Ob tem pa sta oba usnutka nakazovala nekatere razlike. Prva razlika je bila načelno gledanje na „manjšino“ kot tako. Medtem ko je britanski predlog govoril o „slovensko in hrvaško govoreči manjšini“, je sovjetski predlog poudarjal le „slovensko in hrvaško manjšino“. Kot vidimo, je šlo tu za dvoje različnih pojmovanj, kdo da tvori manjšino. To razliko je plastično pojasnila ena izmed agencijskih vesti v poročilu o seji namestnikov zunanjih ministrov dne 16. 8. 1949: „Ta (tj. britanski) predlog se razlikuje od analognega sovjetskega načrta v tem, ker boče, da bi pravice pripadale avstrijskim državljanom slovenskega in hrvaškega jezika, medtem ko hočejo Rusi vse te pravice razširiti na vse osebe slovenskega in hrvaškega porekla, ne glede na to, kateri občevalni jezik govore“ (Janko Pleterski, Manjšinska zakonodaja na Koroškem po drugi svetovni vojni, Razprave in gradivo INV, 1960, št. 2, 35). Kot vidimo, je bil sovjetski predlog širši, ne glede na to pa britanski predlog opozarja, da so tudi zapadne sile upoštevale pri vprašanju pripadnosti posameznika k manjšini predvsem objektivne znake in ne morda subjektivno zavest posameznika.

Slednje dejstvo je potrdilo tudi večdnevno razpravljanje na že večkrat omenjeni londonski konferenci. Res da so zahodne sile v končnem tekstu člena 7 opustile izraz „avstrijski državljani slovenske in hrvaško govoreče manjšine“ in ga nadomestile s preprostejšim „avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine“, vendar to ni pomenilo, da so odstopile od svojega prvotnega mnenja, da se manjšina loči po objektivnem kriteriju jezika v korist subjektivnega principa, ampak narobe: približali so se znanemu sovjetskemu definiranju manjšine po objektivnih kriterijih in to potem, ko so dobile zagotovilo, da tega ne bo mogoče tolmačiti kot izvor za posebne politične avtonomne pravice manjšine (Janko Pleterski, cit. d., 36—37).

In kaj nam še pove primerjava obeh predlogov s končnim besedilom člena 7 državne pogodbe? Predvsem se tu kaže dejstvo, da je iz končnega teksta državne pogodbe izpadlo britansko določilo o „znatnem številu“ pripadnikov slovenske ali hrvaške manjšine kot izhodni pogoji manjšinske zaščite. Opozorim naj tudi, da je ob objavi britanskega predloga skušal del koroškega tiska (gre za list Die Neue Zeit) očitno pripisati britanskemu predlogu težnjo po uzakonitvi določenega odstotka pripadnikov manjšine kot pogoja manjšinske zaščite. Reakcije avstrijskega tiska na dokončno formulacijo člena 7, ki ni zajemala določila o „znatnem številu“ pripadnikov manjšine, kažejo, da je avstrijska stran ne le pričakovala, ampak tudi sugerirala uzakonitev določenega odstotka pripadnikov slovenske in hrvaške manjšine kot minimuma za uvedbo manjšinske zaščite. Na londonski konferenci so se na šolskem področju sicer pojavile podobne težnje (govorilo se je o zadostnem številu učencev kot pogoju za manjšinsko šolo in o združevanju slovenskih učencev v širšega območja v določeno šolo (prim. Volkeszeitung 19. 9. 1949), vendar so predlogi take vrste iz končne redakcije v celoti odpadli.

Naj se ob koncu fragmentarno dotaknem še vprašanja števila pripadnikov slovenske manjšine v interpretaciji avstrijskega zunanjega ministra dr. Gruberja v nakazanem obdobju. Dostopna dokumentacija kaže, da so bili izhodišče za očitavanje narodnostne podobe južne Koroške na avstrijski strani na povojnih mednarodnih konferencah zadevni podatki ljudskega štetja iz leta 1934. Ob tem je avstrijska stran podčrtala, da ni bilo pri tem štetju pritiska na Slovence, v spomenici pariški konferenci pa najdemo zagotovilo, ki smo ga večkrat slišali tudi v zadnjih letih, da imajo podatki ljudskih štetij le statističen namen. Dejstvo, da je po podatkih uradnih ljudskih štetij izginilo na Koroškem v letih 1923 do 1934 skoraj 14.000 Slovencev (padec od 39.304 na 25.336) je dr. Gruber v času pariške konference razlagal z doseljivanjem slovenskega kmečkega življa v urbane koroške nemške centre, pa tudi z mešanimi zakoni med Slovenci in Nemci, čemur naj bi kmalu sledil prehod slovenskega zakonca na nemški občevalni jezik. V tem okviru je bilo leta 1948 zanimivo vprašanje sovjetskega predstavnika Guseva, namenjeno pojasnitvi dejstva, da so kljub podatkom štetja leta 1934 skušali nacisti v letih druge svetovne vojne pregnati iz Koroške 50.000 Korošcev slovenskega jezika. Dr. Gruber je v odgovoru zagotovil, da se je nanašalo število nameravanih izselitev na Gorenjsko in ne na Koroško, slednje dejstvo pa utemeljeval s takratno priključnostjo Južne Koroške (kot so takrat imenovali Gorenjsko nacisti) Koroški.

Nakazane utemeljitve so seveda naletele na dokumentiran odgovor jugoslovanske delegacije. Ta se je nanašal tako na metodo popisa leta 1934 kot na pretres jezikovnih podatkov tega štetja. Odgovor je tudi zavračal trditve o močni slovenski migraciji v koroška mesta ter na primeru Celovca ugotavljal takratno stagnacijo števila prebivalcev, glede mešanih zakonov pa opozarjal, da bi morali ti zajeti v zadnjih desetletjih fantastičen obseg. V nasprotju z avstrijsko argumentacijo je jugoslovanska stran kazala na podatke nacističnega štetja leta 1939, ki je naštel nad 45.000 Korošcev slovenskega materinega jezika, se pravi kakih 20.000 več kot štetje pred petimi leti.

Jugoslovanska argumentacija se je skušala tudi približati dejanskemu jezikovnemu stanju na območju južne Koroške tako, da bi pretresla podatke o materinščini slovarjev južnokoroških osnovnih šol. Upošteva jo območje povojnega obveznega dvojezičnega šolstva, bi dobili že na podlagi tega pretresa naslednjo sliko: leta 1934 81.592 Slovencev in 16.569 Nemcev, medtem ko bi znašalo po uradnih podatkih to razmerje 25.336 Slovencev in 72.826 Nemcev. Pretres je pokazal tudi primerljivost dobljenih podatkov z britanskimi sodbami po drugi svetovni vojni, ki so cenile število koroških Slovencev od 60.000 do nad 80.000.

Konec

● SAK IZGUBIL DOMA

Z nesrečno izgubo 0:1 si je preteklo nedeljo nogometno moštvo Slovenskega atletskega kluba pokopalo verjetno vse upe na osvojitve prvenstvene lovorike v 2. D razredu. Poraz proti moštvi iz Launsdorfa je skoraj že majhna „tragedija“, saj je Slovenski atletski klub v svoji mladi športni zgodovini stal že enkrat tik pred osvojitvijo prvenstva; premagal je najhujše nasprotnike, izgubil pa proti najslabšim, verjetno izgubil tudi s sodniki. Kaže se približno ista slika kot lansko nogometno sezono, ko je SAK dvakrat premagal Metlovo, pa je kljub temu zaradi izgube v Rudi ostal v istem razredu. Metlova se je letos uspešno udeleževala prvenstva 1. razreda D, kjer je zasedla 2. mesto.

Četudi ne izključujemo lastne nezmogljivosti nogometašev Slovenskega atletskega kluba, se nam zdi, da je treba iskati „krivca“ tudi v vrsti sodnikov, ki so pogostokrat izkazali apatičnost napram slovenskemu moštvi. Zdi se nam ta trditve predvsem upravičena, če pomislimo, da je neki znani sodnik Koroške nogometne zveze dejal, da bo Slovenski atletski klub tako dolgo igral v najslabšem 2. razredu, dokler bo imel priimek SLOVENSKI. Ime sodnika, ki je med malim številom sodnikov, katerim je naloga nogometa predvsem vzgoja telesa in tudi gojitve prijateljstva med športniki, je znano. Zdi se nam, da je potrebno apelirati na Koroško nogometno zvezo, da naj vzgaja nepristranske, objektivne in politično neoporečne sodnike, katerih naloga je, soditi na dvojezičnem koroškem ozemlju.

Nedeljska tekma je stala v znamenju sodnika, ki je pri vsaki akciji SAK zapisal s piščalko, tako da je bil vsak napad zart že v kalu. Na zadetek tako sploh ni bilo možno misliti. Očitno je sodil za goste, saj ni možno, da bi vsak napad SAK moral prekiniti zaradi „offside“. Na splošno pa rudi SAK ni imel najboljšega dneva, dočim je Launsdorf presenetil z lepo igro. Kmalu je izpadel pri SAK Hanzi Wieser, katerega je nadomestil Stanko Olip. V 25. minuti so gostje dosegli odločilni gol, ko je domača obramba krepko zanemarila kritje nasprotnikovih napadalcev.

Mladinski pevski zbor RTV Ljubljana
vabi na

pevski koncert

v celovškem študiju ORF

24. junija 1973 ob 10.30 uri.

Na sporedu bodo slovenske narodne
in umetne pesmi.
Ljubitelji lepega petja

prisrčno vabljeno!

Po nezmogljivosti slovenskih napadalcev in s pomočjo sodnika je Launsdorf uspel podvig v prid Oberes Metnitztal ki je po nedeljskem kolu prevzel tudi vodstvo v lestvici. Če bi se isti podvig gostov ponovil v nedeljskem kolu v Gradecu, kjer bosta igrala Oberes Metnitztal in Zweinitz, ali če bi Zweinitz uspel le neodločen rezultat, potem bi Slovenski atletski klub še vedno osvojil prvenstvo v svoji skupini.

Pred nedeljskim zadnjim kolom 2. D razreda je lestvica sledeča: 1. Oberes Metnitztal 107:22, 42 točk; 2. Slovenski AK 98:28, 42 točk; 3. Wölfnitz 86:24, 41 točk; 4. Launsdorf 67:28, 36 točk; 5. Weitensfeld 86:41, 34 točk.

Ta četrtek je Slovenski atletski klub igral v gosteh proti Hörzendorfu.

● BILČOVŠ - KOTMARA VAS
1:6 (0:3)

V zadnji tekmi letošnjega nogometnega prvenstva 2. C razreda je novi mojster iz Kotmारे vasi premagal v gosteh tudi Bilčovš. Tekma je bila s strani Kotmirčanov na visoki ravni, tako da Bilčovš kljub vsem naporom ni imel nikakršne možnosti dati igri preobrata. Kotmirčani so predvsem v prvem polčasu nadkrilili gostitelja, ki je s hitrimi protinapadi skušal spraviti mojstra iz ravnotežja. Edini gol za Bilčovš je padel iz situacije, ki je bila za gledalce precej smešna: kotmirški vratar, ki je tik pred tem ukanil svojega prijatelja na drugi strani z enajstmetrovko, je hotel suniti žogo z nog, pa jo je pri tem zgrešil. Proti koncu tekme so Bilčovščani začeli igrati nekoliko pretrdo.

Nekateri rezultati 2. C razreda: Št. Ilj - Št. Janž 1:5; Škofiče - BW Bače 6:3; Ledince - Kostanje 0:3; Techelsberg - Rožek 0:2.

Končna lestvica 2. C razreda:

1. Kotmara vas 114:10, 42 točk
2. Rožek 74:22, 40 točk
3. Škofiče 91:41, 35 točk
4. Feffernitz 84:47, 30 točk
5. Kostanje 47:41, 21 točk

Danilo Prušnik

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00
— 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

SOBOTA, 23. 6.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzorik — 10.00 Otvoritev dokumentacijskega središča Oskar Kokoschke v Pöchlarnu — 13.45 Voščila — 15.30 Iz mape želja naših prijateljev ljudske glasbe na Koroškem — 17.10 Pisano sobotna popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beleške — 20.10 V soboto zvečer — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 24. 6.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Brezskrbna nedeljsko jutro — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Popoldanski koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Igra „Hudič na steni“ — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Sosedje na jugu — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

PONEDELJEK, 25. 6.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Ljudske viže — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Eben Mac eben! Nepozabne melodije velikega skladatelja — 11.03 Ljubezenske pesmi in valčki iz Nižje Avstrije — 13.30 Knjižni količek — 16.30 Za otroke — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beleške — 20.10 Rendezvous v Grinzingu — 20.10 Raziskovanja na področju Mount Everesta — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

TOREK, 26. 6.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Dober tek — 10.00 „Čudovito je to jutro“ — 11.03 Jodlarji in počasni valčki iz Nižje Avstrije — 13.13 Ljudske viže — 15.00 Ljudska glasba iz Štajerske — 17.10 Avstrijski avstrijski — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Ljudska glasba — 19.50 Note in beleške — 20.10 Veliki koncert.

SREDA, 27. 6.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Zabavna glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Pisane melodije — 11.03 Lovske pesmi iz Štajerske in Nižje Avstrije — 13.30 Na obisku pri koroških zborih — 15.00 Iz naše mape gostov — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja združenja Industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beleške — 20.10 „Hudič na steni“ — 21.10 Skladatelji lahke glasbe — 21.30 Zvezne dežele poročajo: Dunaj.

ČETRTEK, 28. 6.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Ljudska glasba — 9.30 Vesele note mojstrov — 11.03 Stanovske pesmi in ljudska glasba iz Nižje Avstrije — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Novosti — redkosti — posebnosti — 17.10 Operetne melodije — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Avstrijske godbe na pihala — 19.50 Note in beleške — 20.10 „Potaval je prosjak“ — 21.00 Iz graškega glasbenega življenja.

PETEK, 29. 6.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Koroška ljudska glasba — 11.03 Slavnostna ljudska glasba iz Nižje Avstrije — 13.30 Ljudske viže — 15.00

Graški umetniki — 16.30 Za otroke — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beleške — 20.10 Koncert — 21.30 Zabavna oddaja s Tim Braunom.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 23. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 24. 6.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 25. 6.: 13.45 Informacije — Literarni studio.

TOREK, 26. 6.: 9.30 Za vsakega nekaj — 13.45 Informacije — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 27. 6.: 13.45 Informacije — Poje Plajberški kvartet — Josip Ressel — ob 180 letnici rojstva izumitelja ladijskega vijaka.

ČETRTEK, 28. 6.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

PETEK, 29. 6.: 13.45 Informacije — Godbe na pihala.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 23. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Slovenski ansambli zabavne glasbe — 10.20 Kličemo letovišče — 12.40 Čez travnike zelene — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Urad za najdene skladbe — 19.15 S kvintetom bratov Avsenik — 20.00 V soboto zvečer — 21.00 Zabavna radijska igra „Nevidna smrt“ — 22.20 Oddaja za naše izseljenke — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 24. 6.: 6.50 Danes za vas — 8.05 Veseli tobogan — 9.05 Iščemo popevko poletja — 10.05 Še pomnite, tovariši... — 10.25 Pesmi boja in dela — 10.45 Voščila — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Slovenski ansambli zabavne glasbe — 15.05 Popularne operne melodije — 16.00 Radijska igra — 16.50 Nedeljski športni popoldne — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 S plesnim orkestrom RTV Ljubljana — 22.40 Vedre note.

PONEDELJEK, 25. 6.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.40

Beseda naših književnikov

- Andrej Kokot: **ČUJTE, ZVONOVI POJO**, pesniška zbirka, 80 str., ilustr., br. 30.—
- Valentin Polanšek: **GRAPE IN SONCE**, pesniška zbirka, 80 str., br. 25.—
- Milka Hartman: **LIPOV CVET**, pesniška zbirka, 144 str., ilustr., br. 30.—
- Florian Lipusch: **ZMOTI DIJAKA TJAŽA**, roman, 168 str., br. 60.—
- Andrej Kokot: **URA VESTI**, pesniška zbirka, 72 str., ilustr., br. 50.—
- Valentin Polanšek: **KARANTANSKE**, pesniška zbirka, 100 str., br. 45.—
- Jože Pogačnik: **SLOVENSKO ZAMEJSKO IN ZDOMSKO SLOVSTVO**, oris izhodišča in ocena vrednosti, 152 str., ilustr. br. 30.—

KNJIGARNA „N A Š A K N J I G A“ CELOVEC WULFENGASSE

TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 23. 6.: 16.30 Za otroke — 16.00 Novo v poklicu — 17.00 Za družino — 17.25 Klub seniorjev — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Oddaja Heinz Conradsa — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Evrovizija iz Bremna — 21.20 Šport — 21.50 Čas v sliki — 21.55 Jutri boš moral umreti, film.

NEDELJA, 24. 6.: 16.30 Za otroke — 16.40 Moj prijatelj Ben — 17.10 Za družino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Veselje ob glasbi — 18.30 Prisma: Obzorik za sodobno ženo — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Šport — 20.15 Kraj zločina — 21.35 Šport in čas v sliki.

PONEDELJEK, 25. 6.: 18.00 Teletest — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Jason King — 21.20 Prometna vzgoja — Čas v sliki — 22.25 Management.

TOREK, 26. 6.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Veselje ob fotografiranju — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Vaš nastop prosim — 21.05 Velika iluzija — 22.50 Čas v sliki.

SREDA, 27. 6.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Sto klovnov — 16.30 Za otroke — 17.10 Risati — slikati — oblikovati — 17.35 Bruno zvatorepec — 17.40 Za mladino — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Televizijska kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Horizonti — 21.05 Saga o Forsythih — 21.55 Čas v sliki.

ČETRTEK, 28. 6.: 10.00 Šolska oddaja — 18.00 Italijanščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Nenavadna življenjska zgodba plemiča Trencka — 21.40 Čas v sliki — 21.45 Glasba za mlade ljudi.

PETEK, 29. 6.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Velika iluzija — 18.00 Ostani zdrav — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Očarljiva Jeannie — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Hit-Journal — 21.05 ORF-Diskuzija — 22.05 Čas v sliki — 22.10 Doktor ohoj, filmska komedija.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 23. 6.: 8.30 Svetovno prvenstvo na divjih vodah — 18.00 Mini-Max — 18.25 Saga o Forsythih — 19.15 Glasbena poročila — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Snažilec železa — 21.35 Čas v sliki.

NEDELJA, 24. 6.: 8.30 Svetovno prvenstvo na divjih vodah — 18.05 Tedenski obzorik — 18.30 Prerezi — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Novo v kulturi — 20.15 Vzgoja — 20.15 Tisoč klovnov — 22.05 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 25. 6.: 18.30 Zgodovina puščave — 19.15 Količine — oblike — razmerja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Služiti ljudstvu — 21.25 Iz delavnice filmske akademije — 21.55 Telereprize.

TOREK, 26. 6.: 18.30 Razstava: Rimljani ob Donavi — 19.00 Previden biti — pravočasno spoznati — zdravit — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Pesem iz Avstrije — 21.00 Glasbena oddaja — 22.10 Telereprize.

SREDA, 27. 6.: 18.30 Sveta Hema s Krke — 19.00 Management — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Enaindvajset — 21.00 Liza Minelli v pariški Olimpiji — 21.50 Telereprize.

ČETRTEK, 28. 6.: 18.30 Krščanski obredi — 19.00 Kontakt — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Oddaja za politično vzgojo — 21.35 Najdbe bogastev v naši zemlji — 22.20 Telereprize.

PETEK, 29. 6.: 18.30 Močvirje — 19.15 Količine — oblike — razmerja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Za konec tedna — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Film o položaju črncev v ameriški družbi — 21.35 Telereprize.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založništvo in tiskarska družba s o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Z velikimi zabavnimi orkestri — 12.10 Melodije za opoldan — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 16.40 Zvoki in barve orkestra Percy Faith — 17.10 Zveneča imena — 18.15 Pihalne godbe na koncertnem odru — 19.15 Z ansamblom Ottavia Brajka — 20.00 Operni koncert — 21.30 Tipke in godala — 22.15 Zaplešite z nami — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 26. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.20 Otroške igre — 9.40 Z našimi simfoniki v svetu lahke glasbe — 12.10 Melodije za opoldan — 12.40 Slovenske narodne — 14.40 „Na poti s kitaro“ — 15.40 Poje mezzosopranistka Vera Soukupova — 17.10 Popoldanski promenadni koncert — 18.15 V torek nasvidenjel — 18.45 Tipke in godala — 19.15 Z Alpskim kvintetom — 20.00 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 20.30 Radijska igra „Načrtovano življenje“ — 21.15 Melodije v ritmu — 22.15 Od popevke do popevke — 23.15 Časi v zrcalu glasbe.

SREDA, 27. 6.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Počitniški pozdravi — 10.20 Pravljice in fantazije na baletnem odru — 12.10 Melodije za opoldan — 14.10 Pojo vam „Fantje na vasi“ — 14.30 Voščila — 15.40 Majhen recital pozavnista Kirila Rbarskega — 17.10 Operni koncert — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Koncert simfoničnega orkestra RTV Ljubljana — 22.15 Revija popevk — 23.15 Plesni zvoki.

ČETRTEK, 28. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.20 Mladinski zbori pri nas in po svetu — 9.40 Iz partitur operetnih mojstrov — 12.10 Melodije za opoldan — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Popoldne za mladi svet — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana — 18.50 Mejniki v zgodovini — 19.15 Z ansamblom Latinos — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Dva avstrijska skladatelja v izvedbi Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana.

PETEK, 29. 6.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.40 Glasovi v ritmu — 11.20 Z nami doma in po svetu — 12.10 Melodije za opoldan — 12.40 Z domačimi ansambli — 14.10 Ljudske pesmi drugih narodov — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Iz domačega repertoarja Slovenske filharmonije — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Z ansamblom Valtjerja Skoka — 20.00 Naj narodi pojo — 20.30 „Top-pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

TV JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 23. 6.: 16.30 Svetovno prvenstvo v kajaku — 18.00 Obzorik — 18.15 Mozaik — 18.20 He-ho, eči, madžarski barvni film — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Zabavna glasbena oddaja — 21.30 Junaki cirkuške arene — 21.45 Šerif v New Yorku — 22.45 Kažipot — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 24. 6.: 8.50 Neznani leteči predmeti — 9.40 Po domače s štirimi kovači — 10.10 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.55 Poročila — 12.00 Kažipot — 17.55 Poročila — 18.00 Komanderosi — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Rezerviran čas — 22.00 Dobre stari melodije — 22.15 Športni pregled — 22.45 Poročila.

PONEDELJEK, 25. 6.: 16.45 Madžarski pregled — 17.50 Stol pod petico — 18.15 Obzorik — 18.30 Pustite jih živeti — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Zgodba — TV drama.

TOREK, 26. 6.: 15.30 Madžarski pregled — 17.45 Sonce ima prednost — 18.00 Risanka — 18.20 Obzorik — 18.35 Od zore do mraka — 19.05 Prehrana v izjemnih pogojih — 19.25 S kamera po svetu — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Pogovor o... — 21.35 Vojna in mir — 22.25 Poročila.

SREDA, 27. 6.: 16.00 Mačkon in njegov trop — 16.30 Nogomet Čelik: Tatabanya — 18.15 Obzorik — 18.30 Na sedmi stazi — 18.40 Plavanje — 19.15 Kako... — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Zločinci gredo v pekel — 22.05 Glasbeni nokturna — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 28. 6.: 15.45 Madžarski pregled — 17.45 Vili in majhni — 18.15 Obzorik — 18.30 Tišina, na sporedu je nemi film — 18.55 Neznani leteči predmeti — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Kam in kako na odh — 20.40 Četrtekovi razgledi — 21.30 Čehov: Moje življenje — 22.20 Poročila — 22.25 Rokomet.

PETEK, 29. 6.: 16.45 Madžarski pregled — 17.55 Mladinski festival v Celju — 18.15 Obzorik — 18.30 Risanka — 18.40 Cesta in mi — 18.50 Pet minut za boljši jezik — 18.55 Mozaik — 19.00 Kratek film — 19.15 Naš ekran — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Iz zakladnice svetovne književnosti — 23.00 Poročila.